

T.C

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE
ANADOLU HİKÂİYELERİ ADLI METİNLERİN KÜLTÜR
AKTARIMI AÇISINDAN DEĞERLERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF SEBİL SANCAR

Danışman: Prof. Dr. Adem İŞCAN

TOKAT

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: 09/12/2021

Tezi hazırlayan öğrencinin

Elif Sebil SANCAR

JÜRİ ONAY SAYFASI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Elif Sebil SANCAR'ın Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Anadolu Hikâyeleri Adlı Metinlerin Kültür Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi adlı çalışması 09/12/2021 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Adem İŞCAN

Üye : Doç. Dr. Sami BASKIN

Üye :

Üye :

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

09/12/2021

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Hayatım boyunca aldığım her kararda arkamda duran bana güvenen ve beni destekleyen aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans ve yüksek lisans eğitimimin ve tez çalışmamın başından sonuna kadar bana destek olan, bilgi ve tecrübeleriyle yoluma ışık tutan, bana inanan ve güvenen yola devam etmem için engin hoşgörü ve kültürleriyle bir öğreticiden daha fazlası olan değerli danışmanım Prof. Dr. Adem İŞCAN ve değerli hocam Doç. Dr. Sami BASKIN'a sonsuz teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

ÖZET

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE ANADOLU HİKÂYELERİ ADLI METİNLERİN KÜLTÜR AKTARIMI AÇISINDAN DEĞERLERLENDİRİLMESİ

Sancar, Elif Sebil

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Adem İŞCAN

Kasım, 2021, xv+63

Yabancı dil öğrenme sürecinde dilin kelimelerinin ve dil bilgisi yapılarının öğrenilmesinin yanı sıra hedef dilin içinde gelişen kültürün de öğrenilmesi öğrencinin doğru ve etkin iletişim kurabilmesi için önemlidir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımını sağlamak amaçlı birçok materyal kullanılmaktadır. Bunlardan biri olan hikâye kitapları öğrencinin ders dışında da öğrenmeye devam etmesini sağlarken Türkçenin edebî söyleyiş güzelliğinin ve Türk kültürünün zenginliğini fark etmelerini sağlamaktadır. Tez çalışmamızın konusu Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Anadolu Hikâyeleri adlı metinlerin kültür aktarımı açısından değerlendirilmesi olarak seçilmiş ve bu kapsamda örneklem olarak Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan “Anadolu Hikâyeleri Seti (A1- A2)” seçilmiştir.

Tez çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak eğitimi alanındaki gelişmelere katkı sunma ve yeni hazırlanacak yardımcı okuma kitapları için veri imkânı sağlama amacı güdülmüştür.

Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden tarama modelidir. Çalışmada doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Anadolu Hikâyeleri Seti’ndeki 5 kitaptaki

kültürel ögeler analiz edilmiştir. Kitaplardaki toplam kültürel ögeler her kitap için ayrı ayrı ortaya konmuş ve kültürel ögeleri barındırması açısından değerlendirilmiştir.

Çalışmada Okur ve Keskin (2013) tarafından kullanılan “Metinlere Yansıyan Kültürel Öge ve Alt Ögeler” ölçeği kullanılmıştır.

Anadolu Hikâyeleri adlı 5 ayrı kitaptan oluşan hikâyelerde toplam 166 kültür ögesine rastlanmıştır. Bunlardan 29 tanesi günlük yaşam, 43 tanesi kişiler arası ilişkiler, 25 tanesi değerler ve eğitim, 7 tanesi edebiyat- sanat ve müzik, 23 tanesi gelenekler ve folklor, 8 tanesi sosyal yaşam, 31 tanesi coğrafya ve mekân kategorisi altındadır.

Yılkı adlı hikâyede 30, Bayramlık adlı hikâyede 39, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 20, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 42, Lâleye Sor adlı hikâyede 35 kültür ögesine rastlanmıştır.

Anadolu Hikâyeleri adlı 5 ayrı hikâyeden oluşan kitaplarda kültür aktarımını sağlayacak unsurların kitaplara eşit bir şekilde dağılım göstermediği, kitaplarda bazı kültür ögelerine hiç değinilmediği tespit edilmiştir. Kültür ögelerinin dağılımı açısından bakıldığında en fazla kültür ögesinin yer aldığı hikâyenin Kırmızı Ayakkabılar, en az kültür ögesinin yer aldığı hikâyenin ise Bir Bardak Çay olduğu görülmektedir. Sonuç olarak A1- A2 seviyelerinde kültür ögelerine çok yoğun olarak yer verilmese de kültür ögelerinin dengeli dağılımına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Hikâyeleri, Kültür Aktarımı, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Hikâye Kitabı

ABSTRACT

EVALUATION OF ANADOLU HİKÂYELERİ İN TEACHİNG TURKISH AS A FOREİGN LANGUAGE İN TERMS OF CULTURE TRANSFER

Sancar, Elif Sebil

Master Thesis

Department of Turkish and Social Studies Education

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Adem İŞCAN

November, 2021, xv+63

In addition to learning the words and grammar structures of the language in the process of learning a foreign language, it is essential to learn the culture developing within the target language so that the learner can communicate correctly and effectively.

A number of materials are used to ensure the transfer of culture in teaching Turkish as a foreign language. One of them, storybooks, allows the learner to continue to learn outside the course, while the literary discourse of Turkish allows them to recognize the beauty of the language and the richness of Turkish culture. The subject of our thesis study was selected as the evaluation of Anadolu Hikâyeleri in terms of cultural transfer in the teaching of Turkish as a foreign language, and in this context, the "Anadolu Hikâyeleri Set (A1- A2)" prepared by Yunus Emre Institute was selected as the sample.

The thesis study aimed to contribute to the developments in the field of teaching Turkish as a foreign language and to provide data opportunities for newly prepared auxiliary reading books.

This study is modeled on scanning from qualitative research patterns. The document review technique was used in the study. The cultural elements in the five books in the Anadolu Hikâyeleri Set were analyzed. The total cultural elements in the books were presented separately for each book and evaluated in terms of hosting cultural elements.

The scale of "Cultural Elements and Sub-Elements Reflected in Texts" used by Okur and Keskin (2013) was used in the study.

A total of 166 cultural elements were found in the stories consisting of 5 separate books called Anadolu Hikâyeleri. Of these, 29 are under the category of daily life, 43 are interpersonal relations, 25 are values and education, 7 are literature, art, and music, 23 are under the category of traditions and folklore, 8 are social life, 31 are under the category of geography and space.

There were 30 cultural elements in the story called Yılıkı, 39 in the story called Bayramlık, 20 in Bir Bardak Çay, 42 in the story Kırmızı Ayakkabılar, and 35 in the story Laleye Sor.

In the books consisting of 5 separate stories called “Anadolu Hikâyeleri”, it was determined that the elements that will ensure the transfer of culture are not distributed equally to the books, and some cultural elements are not mentioned in the books at all. In terms of the distribution of cultural elements, it is seen that the story with the most cultural elements is Kırmızı Ayakkabılar, and the story with the least cultural elements is Bir Bardak Çay. As a result, although cultural elements are not included very intensively at A1-A2 levels, it is necessary to pay attention to the balanced distribution of cultural elements.

Keywords: Anadolu Hikâyeleri, Cultural Transfer, Teaching Turkish As A Foreign Fanguage, Storybook

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
RESİMLER LİSTESİ	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	2
Önem	2
Sınırlılıklar	3
BÖLÜM II	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4

Dil.....	4
Kültür	5
Dil-Kültür İlişkisi	6
Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı	8
Türkçe Öğretiminde Görsel ve Görsel- İşitsel Araçların Kullanımı	12
1) Görsel Araçlar	13
a) Ders Kitapları	13
b)Resimler ve Flaş Kartlar.....	14
c)Posterler.....	15
d)Yazı Tahtaları.....	16
2) Görsel ve İşitsel Araçlar.....	16
a)Video Filmi.....	16
b)Televizyon.....	17
c)Bilgisayar.....	17
d)DVD-VCD Oynatıcısı	17
e)Diğer İşitsel Araçlar(MP3).....	17
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Hikâye Kitaplarının Kültür Aktarımındaki Rolü.....	18
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitapları	20
1.Türkçenin Sesi Yunus Emre Hikâyeleri	20
2.Dede Korkut Hikâyeleri	21
3.Çocuk Hikâyeleri Dizisi	22
4.Anadolu Hikâyeleri	23
Kültür Aktarımı Konusunda Alanyazında Yapılan Çalışmalar.....	23
Yüksek Lisans Tezleri	23
Makaleler	26
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yardımcı Okuma Kitabı; Anadolu Hikâyeleri	27

BÖLÜM III.....	30
YÖNTEM	30
Araştırma Modeli	30
Evren ve Örneklem.....	30
Verilerin Toplanması ve Analizi	30
BÖLÜM IV	32
BULGULAR.....	32
Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Yılkı Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı	32
Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Bayramlık Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı.....	34
Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Bir Bardak Çay Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı.....	37
Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Kırmızı Ayakkabılar Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı.....	39
Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Lâleye Sor Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı.....	42
BÖLÜM V	47
TARTIŞMA	47
BÖLÜM VI.....	52
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	52
Sonuç	52

Öneriler.....	55
KAYNAKÇA.....	57
EKLER.....	62
Ek 1. Kültürel Öğeler Tablosu	62
Ek 2. Özgeçmiş	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Kapsamında İncelenen Yabancılar İçin Türkçe Hikâye Kitapları.....	30
Tablo 2. “Yılkı” Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri	32
Tablo 3. Anadolu Hikâyeleri Seti Yılkı Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları.....	33
Tablo 4. Bayramlık Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri	34
Tablo 5. Anadolu Hikâyeleri Seti Bayramlık Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları .	35
Tablo 6. Bir Bardak Çay Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri.....	37
Tablo 7. Anadolu Hikâyeleri Seti Bir Bardak Çay Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları	38
Tablo 8. Kırmızı Ayakkabılar Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri.....	39
Tablo 9. Anadolu Hikâyeleri Seti Kırmızı Ayakkabılar Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları	41
Tablo 10. Lâley Sor Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri	42
Tablo 11. Anadolu Hikâyeleri Seti Lâley Sor Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları	43
Tablo 12. Anadolu Hikâyeleri Hikâye Kitaplarının Kültürel Öğelerinin Dağılımı.....	44

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Türkçenin Sesi Yunus Emre Hikâyeleri	20
Resim 2. Dede Korkut Hikâyeleri.....	21
Resim 3. Çocuk Hikâyeleri Dizisi	22
Resim 4. Anadolu Hikâyeleri.....	23

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Yüzdesel Dağılım Grafiği.....	46
--	----

KISALTMALAR LİSTESİ

Dr. : Doktor

Doç. : Doçent

f: Frekans

s. : Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

Prof. : Profesör

vs. : vesaire

vb. : ve benzeri

% : Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Yabancı dil öğretimi, hedef dilin kelimelerini, dil bilgisi yapılarını öğretmenin ve temel dil becerilerini kazandırmanın yanında kültür öğretimini de kapsar. Öğrenilen her yabancı dil aynı zamanda bir kültürün de öğrenilmesidir. Dil kültürün ürünüdür ve bireylerin dili daha iyi anlayabilmeleri için hedef dile ait kültürel özelliklere hâkim olmaları gerekmektedir. Dil, kültürün taşıyıcısıdır ve sahip olduğu kültürle anlamlı hale gelmektedir bu sebepten dolayı dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimi de gerektirir. Günümüzde dil öğretiminde kültür öğretimi de oldukça önemlidir.

Dil öğretiminde hedef dilin tüm kültürel unsurlarını sadece sınıf ortamında öğretmek mümkün değildir. Kültür öğretimi sınıfta kullanılan materyaller dışında desteklenmelidir. Öğrencilerin sınıf dışında da öğrenmeye devam edebilmesi için hedef dilin kültürel unsurlarının yoğun olarak bulunduğu materyallere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreçte öğretmen, öğrencileri yardımcı kitaplarla tanıştırmalı ve öğrencilerin ders dışında da öğrenmelerinin devam etmesini sağlamalıdır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan yardımcı kitaplar öğrencinin kelime hazinesini geliştirdiği gibi metinlerin içerisinde bulunan kültürel unsurları da öğrenmesini sağlayacaktır.

Bu çalışmada “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı kitap olarak kullanılan Anadolu Hikâyeleri adlı metinler kültür aktarımı açısından etkili midir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırmanın alt problemi ise şu şekildedir:

“Anadolu Hikâyeleri adlı metinlerde hangi kültürel unsurlara ne sıklıkta yer verilmiştir?”

Amaç

Dil öğretimi kültür öğretimini de beraberinde getirmektedir. Bu sebeple dil öğretimi yapılırken kültür aktarımını gerçekleştirecek materyallerden yararlanılmalıdır. Yabancı dil öğretimi yapılırken genel olarak dil bilgisi ve kelime öğretimi konularına daha fazla ağırlık verilmektedir. Dil programlarında yer alan kültür öğretimi ise göz ardı edilmektedir. Öğretmenler bazen kültür öğretimine zaman ayırmaktansa daha önemli gördükleri dil bilgisi ve kelime öğretimi yapmayı tercih etmektedirler. Öğrencilerin derslerde öğrendiklerinin yanında ders dışında da öğrenmeye devam etmeleri gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin ders kitapları dışında öğrenmelerini destekleyecek ve geliştirecek yardımcı kaynaklara ihtiyacı vardır. Böylece öğrenciler hem derste hem ders dışında hedef dilin kültürel unsurlarıyla karşılaşmış olacaktır.

Bu araştırmanın amacı Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ders dışı kaynak olarak kullanılan *Anadolu Hikâyeleri* adlı metinlerin kültürel unsurların aktarımı açısından etkisini ortaya koymaktır.

Önem

Yabancı dil öğretiminde sadece ders ortamında kullanılan materyaller yeni bir dilin ve beraberinde yeni bir kültürün öğrenimi için yeterli olmamaktadır. Yabancı dil öğretiminin ders dışı kaynaklarla da desteklenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin ders dışında hedef dilin kültürel özelliklerini barından yazılı eserlerle buluşması öğrenme sürecine olumlu katkı sağlayacaktır.

Alan yazın taraması yapıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan birçok ders kitabı kültür aktarımı bakımından incelenmiştir fakat yardımcı kaynak olarak kullanılan hikâye kitaplarına dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu türden bilimsel incelemeler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenme ve farkındalık kazandırma açısından öğrenme sürecinde dolaylı katkıları bulunan hikâye kitaplarının nasıl olması gerektiğine de işaret ederek nitelikli kaynaklar oluşturmaya katkı sağlayacaktır. Bu çalışma sayesinde Anadolu Hikâyeleri adlı metinlerde yer alan kültürel unsurlara ait bulgular, hikâye kitaplarında kullanılan kültürel unsurların önemini ortaya koyacak, ileriki süreçte Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan hikâye kitaplarında yazarlara yol gösterici nitelikte olacaktır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, Yunus Emre Enstitüsü tarafından A1- A2 seviyesinde hazırlanmış 5 kitaptan oluşan Anadolu Hikâyeleri seti ile sınırlıdır.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise elde edilen bulguların yalnızca Ek 1’de yer alan Kültürel Öğeler tablosuna göre değerlendirilmesidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın temel konularını oluşturan kavramsal bulgulara yer verilmiştir.

Dil

Güncel Türkçe Sözlük (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011, s. 664)'te dil, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.” olarak tanımlanmıştır.

Dil, bir toplumun anlaşma vasıtası olduğu gibi aynı zamanda bir kültür taşıyıcısı ve kültür aktarıcısıdır (Özbay, 2002: 15).

Demirel'e (2007:2) göre ise dilin insanlar arasında bildirişim aracı olarak kullanılması dilin toplumsal bir işleve sahip olduğunu ortaya koymakta ayrıca dil o toplumla onun kültürü arasında ilişki kurma rolünü üstlenmektedir.

Özüdoğru ve Dilman'ın (2014: 35) Pinker'dan aktardığına göre dilin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. İnsan dili karmaşık ve özel bir beceridir.
2. İnsan dili çocuklarda kendiliğinden gelişir.
3. İnsan dili, kullanıcının bilinçli bir çabası olmadan, okulda öğretilmeden, dili oluşturan mantıktan habersiz herkeste aynı şekilde gelişir.
4. İnsan dili, bilgi işlem veya akıllı davranış gerektiren daha genel yetenekler ile ilgili değildir.

Demirel' (2004:2) ise yapılan dil tanımlarının ortak yönlerini şu şekilde açıklamıştır:

- Dil, bir sistemdir.
- Dil, seslerden oluşur.
- Dil, bir iletişim aracıdır.
- Dil bir düşünme aracıdır.

- Dil insanların oluşturduğu toplumlarda kullanılır.

Dil insanların birbirleriyle bildirişim kurmalarını sağlar. İnsanlar dil sayesinde düşünür, algılar, eyleme geçer, kendilerini ifade eder, konuşur bildirişimde bulunur (Erişkon,1996:5). Bu görüşlerden yola çıkarak dilin insanlar arasında bildirişim sağladığı, sınırları olmayan, karmaşık bir düzeni olduğu, insanların duygu düşünce ve isteklerini açıkladığı, toplumla kültür arasında bir bağ kuran bir yapı olduğu söylenebilir.

Kültür

Kültür, insan davranışlarının, bu davranışları etkileyen düşünce biçimlerinin, inançlarının, törenlerinin, dilinin ve tüm maddî manevî birikimlerinin oluşturduğu bir bütündür. Kültür bir milletin hayat tarzıdır. Milletin ortaya koyduğu kültürün bütün unsurları dilin söz varlığı içinde değer bulmaktadır. Dil, beden; kültür ise kan ölçüsündedir (Jiangn 2000:328).

Cheung'a (2001: 56) göre ise kültür, insan davranışı ve onu etkileyen düşüncelerini, insanın bildirişim becerisini, dilini, inançlarını, değerlerini, dini törenlerini, toplumda üstlendiği çeşitli rolleri, içinden geldiği ırkı, dini ve sosyal grup davranışları kapsar.

Bir milletin meydana gelişinde birtakım unsurlar önemli rol oynar. Bunların başında dil, din, gelenek ve görenekler, dünya görüşü, vatan, sanat ve tarih gelir. Bütün bunlar bir milletin kültürünü de oluşturur (Özbay, 2002: 113).

Kültür, bireylerin toplum tarafından onaylanmış ve yaşantıya göre düzenlenmiş davranışlarının bütünüdür.

Bu tanımlardan yola çıkarak toplumdaki insanlar tarafından oluşturulan tüm maddi ve manevi unsurların, insanlar arasındaki etkileşimlerin, toplumun yaşayış tarzının ve alışkanlıklarının kültür kavramı içerisinde ele alındığı söylenebilir.

Günümüze kadar kültürle ilgili pek çok farklı ve geniş kapsamlı tanımlar yapılmıştır. Tüm bu tanımlardan yola çıkarak kültürün özelliklerini genel anlamda şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Kültürün toplumsallık özelliği vardır. Toplum kuralları; insanların birbirleriyle etkileşimi, davranış ve tavırları, çeşitli alışkanlıkları, değer yargıları uzun sürede gerçekleşen gözlem ve deneyime dayanarak oluşur.
2. Kültür süreklilik arz eder. Kültür; babadan oğula, dededen toruna aktarılır. Tarihin canlılığı ve unutulmaması kültürün sürekliliğiyle ilgilidir.
3. Kültür ayırım yapmaksızın toplumun tüm fertlerini kapsar. Toplumsal bütün değer yargılarında kendi varlığını hissettirir.
4. Zaman geçtikçe kültürle beraber toplumun ihtiyaçları da değişir. Bu değişimlere örnek olarak inançlar, yaşam tarzı vs. verilebilir.
5. Maddi ve manevi y nden kültür toplumun düzenini sağlar. Bunlar yazılı olmak zorunda değildir. Ahl k ve kurallar büyükten küçüğe çoğunlukla örnek olunarak aktarılır. Örneğin büyüklere saygıda kusur etmemek, söz dinlemek yazılı olmayan fakat uyulması gereken manevi toplum kurallarındandır.
6. Kültürü biz kendimiz oluşturamayız. O, zaman içerisinde farkında olmadan ihtiyaçlar ve yaşıyış biçimi doğrultusunda ortaya çıkar. Belirli bir yöntemi yoktur.
7. Kültür, bir arada yaşıyan insanlar arasında düzeni sağlayıcı önemli unsurdur.
8. Düzene uyumsuzluk gösteren kişiler toplumdan soyutlanır.

Dil-Kültür İlişkisi

Dil, kültürün aktarıcıları arasında en önemlisidir. Bir topluma ait sözlü ve yazılı kültür ürünlerinin nesilden nesle aktarılması dil sayesinde olmaktadır. Dil olmadan kültürü düşünmek mümkün değildir aynı şekilde kültür olmadan dil de varlığını devam ettiremeyecektir. Dil ve kültür kavramları birbirinden ayrı düşünülemez. O derece i  içe iki unsurdur ki adeta birbirini tamamlayan bir bütündür. Dil kültürün taşıyıcısı; kültür de dile kaynaklık eden önemli bir rezerv alanıdır (G  er, 2012: 55)

Bir toplumu var eden iki önemli unsur; dil ve kültür. Dil ve kültür toplumun aynasıdır. Dil ve kültür arasında doğal bir bağ vardır. Dil, kültürü oluşturan, geliştiren ve aktaran en önemli vasıta. Bu nedenle dil kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlığın varoluşundan itibaren insanlar birbirleri ile iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. Dilin meydana gelmesiyle bu iletişim güçlenmiş, gelişmiş ve geleceğe aktarılması daha kolay hale gelmiştir. Aksan (1977)'a göre; “Bazen dildeki bir sözcük bile milletin inançları, gelenekleri, kişilerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddî ve manevî kültürü üzerinde fikir verebilir.” Dil ve kültür arasındaki ilişki hedef dilin söz varlığından da açıkça anlaşılabilmektedir.

Dil, kültürün kuşaktan kuşağa aktarımını sağlayan en önemli araçtır bu yüzden dil, kültürün taşıyıcısıdır. Dilin bu taşıyıcı işlevi kültürün değişmesini, gelişmesini ve gelecek nesillere aktarımını sağlamaktadır.

Günay (1995) dil ve kültürün birbiriyle yakından ilişkili iki kavram olduğunu ifade etmektedir. Dil, kültür sayesinde varlığını devam ettirirken kültür de dilden beslenerek gelişir. Dil kültürün, kültür de dilin ayrılmaz bir parçasıdır.

Kültürün gelişebilmesi ve gelecek nesillere aktarılması için dile gereksinim duyulmaktadır. Toplumun duygu ve düşüncelerinin, yaşam biçimlerinin somut bir şekilde anlatılabilmesi en etkili iletişim aracı olan dil ile mümkün olmaktadır. Bu durumda dil, kültür için ne kadar önemli ve gerekli ise kültür de dil için bir o kadar önemli ve gereklidir.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi dil ve kültür birbirini besleyen ve birbirinden ayrı düşünülemeyecek iki kavramdır. Dil ve kültürün ortak özellikleri şunlardır;

- Geçmiş ile geleceğin köprüsü vaziyetindedir.
- Toplumun oluşumuna ve gelişip ilerlemesine katkı sağlar.
- Bir ulusun tercih ettiği yaşam biçiminden haberdar eder.
- Milleti millet yapan temel yapı taşıdır.
- Kurallara göre varlığını sürdürür.
- Toplumun geliştirilebilir ayrılmaz ikilisidir.
- Kuşaktan kuşağa aktarılabilen birbirini tamamlayan bir bütündür.

Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı

Kültürü oluşturan dildir. Dil ve kültür arasındaki bu sıkı ilişkiden dolayı yabancı dil öğretiminde sadece dil bilgisi kuralları ve sözcük öğretimi yeterli olmamaktadır. Hedef dile ait kültürün öğretimi de gerekmektedir. Bundan dolayı yabancı bir dil öğrenmek her zaman beraberinde kültürünü de getirir. “Bir dilin kültürünü bilmek o dilin anlam farklılıklarını tam olarak anlayabilmek için gereklidir. Kültürü bilmek bir nevi dilin doğru anlaşılacağı yetisi olarak görülür” (Byram ve Grundy 2002: 20).

Dil öğretimi bir dilin yalnızca kelimelerinin ve dil bilgisi yapılarının öğretimi değildir aynı zamanda kültür öğretimini de kapsamaktadır. Günümüzde yabancı dil öğretiminde de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de kültür aktarımı oldukça önemsenmektedir. Dil, kültürüyle birlikte öğrenildiği zaman anlamlı ve kalıcı hale gelmektedir. Kramsch (1993)’a göre; “Her kültürün ona kendi kimliğini kazandıran, kendine özgü bir dili vardır. Dilin içinde kültürün bütün özellikleri ve tarihsel, toplumsal tüm birikimleri bulunur. Bu nedenle, dil öğrenmek o kültürü tanımdır.”

Yabancı dil öğrenmenin amaçlarından biri de hedef dili konuşan bireylerle sağlıklı iletişim kurabilmektir. Bu da ancak hedef dile ait toplumu anlamak ve o toplum gibi düşünmekle mümkün olabilmektedir. Bunun gerçekleşmesi hedef dilin kültürünün de öğrencilere aktarımını gerektirmektedir. Ozil (1991: 96)’e göre; Yabancı bir dili edinme, ana dilimizdeki kavramların, anlatımların karşılığını o dilde bulup kullanma değildir. Çeşitli toplumların dünya bakışlarına düşünme ve değer sistemlerine açılan bir kapıdır yabancı dil. Bir toplumun ya da bir toplumun bireylerinin çeşitli etkinliklerini, davranış biçimlerini kavrayabilmenin yolu, o toplumun dilini bilmekten öğrenmekten geçer.

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımını dilin öğrenilmesi ve Tomalin ve Stempleski (Tomalin ve Stempleski’den aktaran Keskin, 2010: 11–12) kültür unsurlarının neden aktarılması gerektiğini aşağıdaki yedi maddeyle açıklamıştır:

1. “Öğrencilerin, her insanın davranışında kültürün etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak.
2. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, sosyal sınıf gibi değişkenlerin insanların konuşmalarında ve davranışlarında etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak.

3. Öğrencilerin hedef kültürdeki ortak durumlarda gösterilen ortak davranışların farkına varmalarına yardımcı olmak.

4. Öğrencilerin, bazı kelime ve cümleciklerin, kültürün bir sonucu olarak, hep aynı şekilde birbiri ardına geldiğinin farkına varmalarına yardımcı olmak.

5. Öğrencilerin hedef kültürle ilgili genellemeleri tarafsız gözle değerlendirmelerine yardımcı olmak.

6. Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgi toplama becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak.

7. Öğrencilerde hedef kültürle ilgili merak uyandırmak ve onların o kültürdeki insanlara duygudaşlık duymalarını sağlamak”.

“Yabancı bir dili öğrenmek bir dünyayı, yabancı bir kültürü de anlamak, tanımak demektir. Yabancı olanı anlamaya, çözümlemeye çalışmak ise öğrenciye bilgi ve düşünce zenginliği kazandırarak onun dünyaya bakış ufkunu genişletir” (Tapan 1995: 156). Yabancı dil öğretimi dilin yalnızca kelimelerinin ve dil bilgisi yapılarının öğretimi değil, o dilin kültürünün de öğretimidir. Öğrenci, bir dili öğrenirken aynı zamanda o dilin içinde gelişen kültürü de öğrenmektedir. Bu kültür aktarımı öğrencinin hedef dilde anlam oluşturmalarını ve iletişim kurmasını daha kolay hale getirmektedir. Aynı zamanda öğrenci öğrendiği dilin kültürünü de öğrenmekte ve kendi kültürüyle karşılaştırma imkânı bulmaktadır. Bu durum öğrencinin kültürlerarası farkındalık kazanmasını sağlamakta ve iletişim becerilerini kuvvetlendirmektedir. Bu bilgilerden yola çıkarak dil öğretiminde kültür aktarımının oldukça önemli olduğu açıkça görülmektedir.

Cortazzi ve Jin (1999: 196) İngiltere’de yabancı dil öğretimiyle ilgili çoğu kaynağın 3 ana amaç üzerinde durduğunu ifade etmektedirler:

1. “Dili öğrenen kişinin karşılaşılabileceği durumlarda kullanabileceği bildirişimsel yetiyi geliştirmek,

2. Dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturmak,

3. Yabancı kültürü iyice incelemek, yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirmek.”

“Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni”nde dilin konuşulduğu toplumun bilgisinin ve kültürünün dünya bilgisinin bir parçası olduğu üzerinde durulmuştur. Yabancı dil öğretiminde kültür kavramına büyük önem gösteren Avrupalı Konseyi’nin belirttiği kültürel unsurlar şunlardır:

1. Günlük Yaşam; örneğin,
 - Yiyecek-içecekler, yemek zamanları, sofrâ âdabı
 - Ulusal bayramlar,
 - Çalışma saatleri ve uygulamaları,
 - Boş zaman etkinlikleri (hobiler, spor, okuma alışkanlıkları, medya)
2. Yaşam şartları; örneğin,
 - Yaşam standartları (bölgesel, sınıfsal ve etnik farklılıklar),
 - Barınma olanakları,
 - Sosyal yardım düzenlemeleri
3. Kişiler arası ilişkiler (güç ve çıkar ilişkileri dahil) aşağıdaki ilişkiler bağlamında;
 - Toplumdaki sınıf yapısı ve sınıflar arası ilişkiler,
 - Cinsler arası ilişkiler,
 - Aile yapısı ve aile bireyleri arasındaki ilişkiler,
 - Nesiller arası ilişkiler,
 - İş ortamındaki ilişkiler,
 - Toplum ile polis ve resmî görevliler arasındaki ilişkiler,
 - Irk ve toplum ilişkileri,
 - Siyasi ve dini gruplar arasındaki ilişkiler
4. Değerler, inanışlar ve tutumlar, aşağıdaki etmenlerle ilişkili olarak;
 - Sosyal sınıf,

• Meslek grubu (akademik, yönetici, sosyal hizmet, usta ve el emekçisi skilled & manual forces),

- Sağlık (kazanılmış ve kalıtsal)
- Bölgesel kültür,
- Güvenlik,
- Kurumlar,
- Gelenek ve sosyal değişim,
- Tarih; özellikle ikonlaşmış tarihi kişi ve olaylar,
- Azınlıklar (etnik ve dini),
- Ulusal kimlik,
- İdeolojiler,
- Yabancı üniversiteler, yabancı kişiler,
- Sanat (müzik, görsel sanatlar, edebiyat, drama, popüler müzik),
- Mizah (gülmece)

5. Beden Dili

6. Sosyal (toplumsal) âdetler (gelenekler); örneğin, misafir olma ve ağırlamada,

- Dakiklik
- Hediye
- Giyecek
- Yiyecek ve içecekler
- Davranış ve söyleyiş âdetleri
- Kalış (ziyaret) süresi
- Vedalaşma

7. Törenselleştirilmiş davranışlar

- Dini tören ve âyinler
- Doğum, evlilik, ölüm

- Halka açık gösteri ve törenlerde dinleyici ve seyirci davranışları (tavırları)
- Kutlamalar, festivaller, danslar, disko, vb.

Okur ve Keskin (2013), yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurları 7 ana başlık etrafında incelemiştir:

1. Günlük yaşam
2. Kişiler arası ilişkiler
3. Değerler ve eğitim
4. Edebiyat- sanat ve müzik
5. Gelenekler ve folklor
6. Sosyal yaşam
7. Coğrafya ve mekân

Türkçe Öğretiminde Görsel ve Görsel- İşitsel Araçların Kullanımı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görsel araçların ve görsel- işitsel araçların kullanımı, öğrenmenin kalıcılığını sağlamak adına önemli bir role sahiptir. Bu araçlar, dil öğretimi sırasında öğrencilerin aktif olmalarına ve yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat sağlamaktadır. Kırbaş'a (2010) göre Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrencilerin ilgisini artırmak ve derslerde başarıyı sağlayabilmek için görsel ve görsel- işitsel araçlar kullanılarak öğrenci aktif hale getirilmelidir. Öğretmenin aktif olduğu geleneksel sistemde öğrenciler pasif kalmaktadır. Bu durum öğrencinin motivasyonun düşmesine sebep olmakla birlikte öğrencinin dil derslerine karşı olumlu tutum geliştirmesine engel olmaktadır. Dil öğretiminde geleneksel yöntemlerin kullanılması başarının sağlanması açısından yetersiz kalmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde başarı sağlayabilmek ve öğretimin kalitesini artırabilmek için öğrencinin mümkün olduğu kadar fazla duyusuna hitap edilmesi ve öğrencinin dil öğretim sürecinde aktif olması gerekmektedir. Bu sebeple dil öğretimi yapılırken görsel ve görsel- işitsel araçların kullanılması öğretimin verimliliğinin artmasında ve öğretiminin daha etkili hale gelmesinde faydalı olacaktır.

Görsel ve işitsel araçlar, yabancı dil öğretiminde gerçeğe yakın bir ortamın oluşmasını sağlamaktadır. Yabancı dili öğrenirken ortamın doğal ortamlara yakın olması öğrencinin ilgisini arttırırken öğretmene de yardımcı olmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için planlanan etkinliklerde görsel ve işitsel araçların kullanılması kelimelerin, kavramların ve günlük iletişimde sıkça kullanılan diyalogların daha kolay öğrenilmesini ve öğretilmesini sağlamaktadır.

Günümüzde öğretimde öğrencinin merkezde olduğu çağdaş yaklaşımların kullanılması bireysel farklılıkların dikkate alınmasını zorunlu kılmaktadır. Dil öğretim derslerinde kullanılacak olan materyaller, öğrencinin birçok duyusuna hitap edecek şekilde hazırlanmalı ve kullanılmalıdır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde verimliliği artırmak ve başarılı bir öğretim sağlamak görsel ve görsel- işitsel araçların kullanımı ile mümkün olacaktır. Arslan ve Adem (2010), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkili olarak kullanılabilecek görsel ve görsel- işitsel araçları inceleyerek şu şekilde sınıflandırmışlardır;

- 1) Görsel araçlar
 - a) Ders Kitapları
 - b) Resimler ve Flaş Kartlar
 - c) Posterler
 - d) Yazı Tahtaları
- 2) Görsel ve işitsel araçlar
 - a) Video Filmi
 - b) Televizyon
 - c) Bilgisayar
 - d) DVD-VCD Oynatıcısı
 - e) Diğer İşitsel Araçlar (MP3)

1) Görsel Araçlar

a) Ders Kitapları

Yabancı dil öğretiminde en sık kullanılan ve en önemli araçlarından biri ders kitaplarıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi alana özel hazırlanmış, nitelikli ders kitaplarına bağlıdır. Türkçenin

yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitapları; temel kullanıcı düzeyi A1-A2, ara düzey kullanıcı B1- B2, ileri düzey kullanıcı C1- C2 seviyelerine uygun olarak hazırlanmaktadır. Dil öğretiminde ders kitaplarına ek olarak öğretmen kılavuz kitabı ve çalışma kitabı gibi kaynaklar da kullanılmaktadır. Ders kitapları dil öğretiminin vazgeçilmez araçlarındandır. Dil öğretiminde ders kitapları hem öğrenen hem de öğretene için rehber niteliği taşımaktadır.

Ders kitapları, çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının yanı sıra Türkçe dil bilgisi kitapları, yazım kılavuzu, sözlükler, kültür, turizm ve sağlık gibi farklı amaçlarla hazırlanmış tüm kitaplar yabancı dil öğreniminde farklı yaş gruplarına ve farklı amaçlara yönelik olması bakımından büyük önem arz etmektedir (Şengül, 2014, s. 230-231).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında ve kullanılması düşünülen yardımcı kaynaklarda şu özellikler bulunmalıdır:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan ders kitapları ve ders kitaplarına ek olarak kullanılan yardımcı kaynaklar belirlenen seviyelere uygun olmalıdır. Her seviye farklı kavrama düzeylerinde olduğu için kullanılan cümleler, atasözleri, deyimler vb. uygun seviyelerde kullanılmalıdır.
- Kitaplar öğrencilerin kolay anlayabileceği, ilgilerini çekebilecek ve merak uyandıracak metinler içermelidir.
- Kitaplar görsel içerik bakımından çeşitlilik göstermelidir. Güncel çizgi film kahramanları, sanatçılar, sporcular, semboller vb. kitaplarda yer almalıdır.
- Kitaplar, kitapların kullanılacağı ülkenin şartlarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancıların amaçları, istekleri, öğrenmeye karşı tutumları farklılık göstermektedir. Dil öğretiminde Türkçenin ilgili ülkedeki popülerliği de öğrenmeye etki etmektedir. (Arslan ve Adem, 2010)

b) Resimler ve Flaş Kartlar

Yabancı dil öğretiminde kullanılan materyallerin –kitap, pano, sunu vb.- resimli olması öğrencilerin ilgisi açısından oldukça önemlidir. Bu materyallerin resimsiz olarak sunulması öğrencinin ilginin azalmasına sebep olurken bu materyalleri

resimli kullanmak öğrencinin ilgisinin artmasını sağlayacaktır. Bu sebeple Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal hazırlarken mutlaka resimler kullanılmalıdır.

Demircan (2005)'a göre öğrenciler, resimler aracılığı ile yapılan etkinliklere yazılı metinlerle yapılan etkinliklere göre daha fazla katılım göstermektedir. Öğrencinin aktif olmasını sağlayan bu durum ise öğretimde başarı sağlamaktadır.

Yabancı dil öğretiminin etkili olması öğrencinin kelime hazinesinin yüksek olmasına bağlıdır. Yabancı dil öğretimi yapılırken kelime öğretimine önem verilmelidir. Kelime öğretimi için çeşitli yöntemler ve materyaller kullanılmaktadır. Bunlardan biri olan flaş kartlar, öğrencinin ilgisinin devamlılığını ve anlamlı öğrenmesini sağlayacaktır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ilginç resimler ve karikatürler kullanılarak flaş kartlar hazırlanması öğrencinin kelime hazinesinin genişlemesi ve anlamlı öğrenmelerin sağlanması açısından faydalı olacaktır.

Resimler, flaş kartlar, fotoğraflar, şekiller ve grafikler sözel ifadeleri ve soyut kavramları somutlaştırır, ipucu niteliğindeki bilgi ve mesajları iletir ve yabancı dil öğreniminde kalıcılığı sağlamaktadır (Şengül, 2014, s. 232).

Arslan ve Adem (2010)'e göre resimlerde ve flaş kartlarda bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Resimler alanında uzman kişiler tarafından çizilmelidir.
- Resimler hedef öğrenmeye uygun olmalıdır.
- Resimlerin kullanımında seviyelere dikkat edilmelidir.
- Öğrencileri meraklandırıcı resimler kullanılmalıdır.
- Resimler veya flaş kartlar ilgili kavramı, kelimeyi, cümleyi, vb. net olarak ifade etmelidir.
- Resimler veya flaş kartlar ilgili kültüre aykırı çizimler, şekiller... vb. içermemelidir.

c) Posterler

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan posterler sınıf veya koridor duvarlarına asılarak öğrencilerin örtük öğrenmelerini sağlamaktadır. Posterler öğrencinin görsel duyularını uyardığı için posterlerin dikkat çekici, ilgi uyandırıcı ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Hazırlanacak posterler sınıf veya koridor duvarlarına asılacağı için çok küçük resim veya karikatürler kullanılmamalı yazı puntoları ideal büyüklükte olmalıdır. Posterlerde gereksiz kelime ve cümlelere yer

verilmemeli sadece öğretilmesi hedeflenen kelime ve cümleler kullanılmalıdır. Posterler öğrencinin sürekli görebileceği alanlara asılmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde posterler öğrenciler için önemli birer hatırlatıcıdır. Öğrencilerde kelimeleri veya konuları kalıcı belleğe kaydetmelerine yardımcı olmaktadır. Alfabe, meslekler, taşıtlar, meyveler, sebzeler, kıyafetler, evcil hayvanlar, vahşi hayvanlar, yiyecek-içecekler, vücudumuz, mevsimler, ülkeler, sayılar, saatler ve zamanlar konulu posterler sınıfta mutlaka bulunmalı ve duvarlara asılmalıdır (Arslan ve Gürdal, 2012).

d) Yazı Tahtaları

Öğretimde ders kitaplarıyla birlikte en fazla kullanılan görsel materyallerden biri de yazı tahtalarıdır. Öğreticinin sözlü olarak aktardığı bilgilerin görsel olarak yazı tahtasında görülmesi öğrenciler açısından bilginin kalıcılığını arttırmaktadır. Öğretim yapılırken tahta etkili bir şekilde kullanılmalı ve yeni öğretilen kelimeler ders boyunca tahtanın sağ tarafında yazılı kalmalıdır.

Eğitim teknolojisinin de gelişmesiyle akıllı tahtalar da kullanılmaya başlanmıştır. Programlar ve sunumlar gibi bazı çalışmaların hazırlanıp akıllı tahtalar aracılığıyla öğrencilere sunulması derslerde zaman kazandırmayı, öğrencilerin ilgisini ve merakını arttırmayı ve yapılacak olan etkinliklerin çeşitliliğinin artmasını sağlayacaktır. Akıllı tahtalar öğrenciler için görsel açıdan zengin bir ortam oluşturmaktadır (Arslan ve Adem, 2010).

2) Görsel ve İşitsel Araçlar

a) Video Filmi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan görsel- işitsel araçların başında video filmler gelmektedir. Öğrencilerin teorik olarak gördüğü dersin gerçek yaşamda nasıl uygulandığını görmesine yardımcı olmaktadır. Video filmler öğrencilere gerçek yaşamdan kesitler sunmaktadır. Öğrenciler video filmler yardımıyla beden dilini ve mimik hareketlerini doğru ve yerinde kullanmayı öğrenmektedirler. Teoride verilen bilgilerin video filmler aracılığıyla günlük yaşamdaki kullanımının görülmesi bilgiyi daha kalıcı hale getirmektedir. Bundan dolayı yabancı dil derslerinin video filmlerle desteklenmesi öğretimin niteliği açısından oldukça önemli görülmektedir.

b)Televizyon

Günlük hayatta insanların en fazla vakit geçirdiği teknolojik araçlardan biri de televizyondur. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde televizyon etkili bir şekilde kullanıldığında başarı sağlayabilecek nitelikte bir iletişim aracıdır. Televizyonun görme ve işitme duyu organlarını uyarması öğrenilenlerin kalıcılığının artmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda günlük olarak yayınlanan programlar sayesinde öğretim sürekli hale gelmektedir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler televizyon programlarını izleyerek öğrendiklerini pekiştirme ve geliştirme imkânı bulurlar. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler televizyon programları sayesinde dilin doğal ortamlarda nasıl kullanıldığını görürler. Bu televizyon programları, dili öğrenenlerinin dinleme becerilerinin ve kelime hazinelerinin de gelişmesine fayda sağlar.

c) Bilgisayar

Gelişen teknoloji ile birlikte internet kullanımının yaygınlaşması bilgisayar, en önemli iletişim ve öğretim araçlarından biri haline gelmiştir. Bilgisayar, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de etkin olarak kullanılmaktadır. Bu teknolojik gelişmeler Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için yer ve zaman kısıtlaması olmadan, kültürle doğrudan etkileşim kurma imkânı sağlamaktadır.

d)DVD-VCD Oynatıcısı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bilgisayarın bir parçası veya ayrı bir cihaz olarak kullanılabilen CD'ler öğrenenlerin görme ve işitme duyularını uyarak öğretimi daha etkili ve kolay hale getirmektedir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan CD'ler öğrencilerin hedef dili ana dili olarak konuşan kişilerden dinleyerek öğrenmelerini sağlarken öğrenciler için somut bir örnek de oluşturmaktadır. Aynı zamanda dilin doğru ve uygun yerlerde kullanımını öğrenciye kavratılabilmek için CD'ler önemli işitsel materyaller arasında yer almaktadır.

e) Diğer İşitsel Araçlar (MP3)

Yabancı dil öğreniminin başarılı olabilmesi için ilk basamak dinlemedir. Konuşma becerisinin gelişmesi, dinleme becerisinin gelişimi ile paralellik

göstermektedir. Bu sebeple Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme etkinliklerine sıkça yer verilmeli ve bu etkinliklerle öğrenenin aktif bir şekilde rol alması sağlanmalıdır.

Dinleme etkinliklerinde kullanılan müzik parçaları yardımıyla öğrenenlerin şarkı sözlerini dinleyip söylemeleri telaffuzlarının ve kelime hazinelerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Böylece öğrenenin motivasyonu artarken öğrenme ortamı da etkili ve eğlenceli hale gelecektir. Klasik ders anlatma yönteminin dışına çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde müzik parçalarının kullanılması, öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı gibi dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesini de sağlamaktadır (Arslan ve Adem, 2010).

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Hikâye Kitaplarının Kültür Aktarımındaki Rolü

Hızla gelişen teknolojik imkânlar sayesinde uluslararası etkileşim günden güne artmakta ve yabancı dil öğretimini bir ihtiyaç haline getirmektedir. Bu etkileşim sonucunda yabancı dil derslerinde kullanılan ders içi ve ders dışı materyallerin çeşitlenmesi ve geliştirilmesi de bir zorunluluk haline gelmektedir. Yabancı dil öğretiminin temelini sınıf içi etkinlikler oluşturmaktadır. Ders kitapları dil öğretiminde en çok tercih edilen materyal olma özelliği göstermektedir. Kültürel unsurları barındırması açısından ders kitapları vazgeçilmez kaynaklardır. Fakat ders kitaplarının yanında yardımcı kaynakların da önemi göz ardı edilmemelidir. Bu kapsamda dil öğretiminde ders kitaplarına ek olarak hikâye kitaplarına da yer verilmesi öğrenciye dilin kullanımına yönelik örnek olurken öğrencinin kültürel unsurlara karşı da farkındalık kazanmasını sağlayacaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ders kitaplarında yer alan okuma metinleri o dilin yabancı dil olarak öğretimi için yeterli olmamaktadır. Çünkü okuma metinleri kısa ve belli sayıda kelime barındırabilecek nitelikte hazırlanmaktadır. Dili öğrenenlerin okuma sürekliliğinin sağlanması için okuma metinlerinden daha uzun, karmaşık ve sürükleyici bir yapıya sahip olan yardımcı okuma kitapları kullanılmalıdır.

Hikâye kitapları aracılığı ile dil öğretimi aslında ders kitaplarında kullanılan otantik ya da kurmaca okuma metinlerinin daha kapsamlı olarak öğrenciye sunulması olarak da düşünülebilir. Metin içinde kurgunun olması yabancı dil öğrencisi açısından

hem okumayı hem de öğrenim sürecini çekici hale getirecektir. Yabancı dil eğitiminde kullanılan hikâye kitapları öğrencinin söz varlığını geliştireceği gibi öğrenilen kelimelerin pekiştirilmesini de sağlar. Ayrıca yabancı dil eğitiminde kullanılacak hikâye kitaplarında otantik metin kullanımı dil öğretim sürecine de pozitif etkilerde bulunacaktır (Gün ve Şimşek, 2017, s.504).

Yabancı dil öğretiminde öğrenci, dilini öğrendiği toplumun kültürünü, yaşayışını, geleneklerini de öğrenir. Yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarında olduğu gibi hikâye kitapları da kültür aktarımında oldukça önemlidir. Hikâye kitapları hem sınıf içi hem de sınıf dışı kullanılabilir yardımcı bir kaynaktır. Hikâyelerin bir veya iki ders saatinde işlenmesinin uygun olması yönüyle pratik değer taşıması, karmaşık yapılar içermediğinden öğrencilerin kendi başlarına çalışmalarına uygun özellik göstermesi, farklı ilgi ve zevklere hitap ederek ilgi çekici olmaları, tüm düzeylerde tüm yaş ve gruplarda kullanılabilir olması olarak özetlemek mümkündür (Pardede, 2011, s. 17-18). Hikâye kitaplarının sınıf dışında kullanımı ise öğrenmenin devam etmesine, öğrencinin söz varlığının gelişimine katkı sağlamaktadır. Okuma kitaplarının, öğrenenlerin sözcük dağarcığını geliştirmede önemli bir rolü bulunmaktadır (Gün ve Şimşek, 2017).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan yardımcı okuma kitapları, Türkçe öğrenenlere Türkçenin kelime hazinesini ve zenginliğini gösterebilmek açısından büyük bir öneme sahiptir. Yardımcı okuma kitaplarını önemli kılan bir diğer unsur ise yabancıların Türk kültürü, Türklerin yaşayış tarzı ve Türklerin hayata bakış açısı hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve Türk kültür ve medeniyetini yaşatmaktır.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitapları

1.) Türkçenin Sesi Yunus Emre Hikâyeleri

Resim 1. Türkçenin Sesi Yunus Emre Hikâyeleri

Türkçenin Sesi Yunus Emre, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yetişkinlerin yardımcı okuma kitabı ihtiyacına cevap vermek amacıyla hazırlanmıştır. Türkçenin edebî söyleyişini hikâye türünün unsurlarıyla, büyük Anadolu mutasavvıfı Yunus Emre'nin hayatı ve düşüncesiyle birleştirerek üç farklı düzeye uyarlanan bu kitap, yardımcı okuma materyallerinde ilkleri bünyesinde barındırmaktadır.

2.) Dede Korkut Hikâyeleri

Resim 2. Dede Korkut Hikâyeleri

Prof. Dr. Muharrem Ergin'in "Türk milletinin müşterek dehasının ve zevkinin eseridir." diye nitelediği "Dede Korkut Hikâyeleri", Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yetişkinlere yönelik yardımcı okuma kitabı ihtiyacına cevap vermek amacıyla Yunus Emre Enstitüsü uzmanları tarafından B1 ve B2 düzeyine uygun olarak hazırlanmıştır. 12 kitaptan oluşan dizinin ilk 4 kitabı yayımlanmıştır. Her kitabın sonunda okuma-anlama, konuşma ve yazma sorularının yanı sıra öğrenenlerin metindeki dil yapılarını kavramasına ve söz varlığını genişletmesine yardımcı olacak etkinlikler de bulunmaktadır.

İlk 4 hikâye ise şunlardır:

- 1) Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi
- 2) Dirse Han Oğlu Boğaç Han
- 3) Dış Oğuz Beylerinin Kazan Han'a İsyanı
- 4) Uşun Koca Oğlu Seğrek

3.) Çocuk Hikâyeleri Dizisi

Resim 3. Çocuk Hikâyeleri Dizisi

“Çocuk Hikâyeleri Dizisi”, Yunus Emre Enstitüsü tarafından 10-15 yaş arasındaki yabancı çocukların Türkçe yardımcı okuma kitabı ihtiyacına cevap vermek amacıyla A1 ve A2 düzeyine uygun olarak hazırlanmıştır. Ders dışında da öğrencilerin ilgiyle okuyacakları 14 hikâyenin son bölümlerinde metne yönelik anlama soruları, metinlerdeki dil yapıları ve söz varlığıyla ilgili etkinlikler de yer almaktadır.

Bu 14 hikâyenin isimleri:

- 1) Doğum Günü
- 2) İstanbul Heyecanı
- 3) Sınıflar Yarışıyor
- 4) Soralım Öğrenelim
- 5) Tatil Planı
- 6) Yeni Hayatımız
- 7) Yeşil Göl
- 8) Bayram
- 9) Hakan'ın Günlüğü
- 10) Misafirimiz Var
- 11) Sınavlar Başlıyor
- 12) Tatil Sürprizi
- 13) Yeni Arkadaşım
- 14) Yeni Okulumuz

4.) Anadolu Hikâyeleri

Resim 4. Anadolu Hikâyeleri

Anadolu Hikâyeleri, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yetişkinlerin yardımcı okuma kitabı ihtiyacına cevap vermek, Türkçenin edebî söyleyişini hikâye türünün unsurlarıyla ve Anadolu kültürünün zenginliğiyle birleştirerek bir eser meydana getirmek amacıyla Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır. Hikâyelerde, öğrencilerin düşünce ve duygu dünyalarına da hitap edilerek öğrenmede etkin bir belirleyici olan merak unsuru canlı tutulmuş ve bu yolla öğrenmenin zevkli, kolay ve kalıcı olması hedeflenmiştir. Ders dışında da öğrencilerin Türkçe seviyelerini geliştirmede istifade edebileceği bu set A1-A2 seviyesinde 5 hikâye kitabından oluşmaktadır. Her hikâyenin son bölümünde metne yönelik anlama soruları, metindeki dil yapıları kavratmaya ve söz varlığıyla genişletmeye yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Anadolu Hikâyeleri her yönüyle, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında ilkleri bünyesinde barındırmaktadır.

Kültür Aktarımı Konusunda Alanyazında Yapılan Çalışmalar

Yüksek Lisans Tezleri

Ördek F. (2020), “Yabancılar için Türkçe İstanbul (Istanbul Turkish for Foreigners Course Book) ve Yedi İklim orta seviye ders kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi” Yüksek Lisans Tezi Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bu çalışmada incelenen Yabancılar için Türkçe İstanbul ders kitabında belirlenen kültür öğelerinin çoğuna yer verilmediği, Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde ise kültür öğelerinin daha yoğun, farklı, bilgi içerikli ve resimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sever P. (2019) , “Yeni Hitit Dil Öğretim Seti İle Yedi İklim Dil Öğretim Setinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından Karşılaştırılması” Yüksek Lisans Tezi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bu çalışmada Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitapları ile Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti Ders Kitaplarında kültür aktarımını sağlayacak unsurların setlerin seviyelerine göre eşit bir şekilde dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç F. (2019), “Kültürel Öğeler Açısından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kaynak İncelemesi: Türkçeye Yolculuk B1-B2 Ve Altay Türkçe Öğreniyorum B1-B2 Örnekleri” Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışmada incelenen Türkçe öğretim kitaplarının kültür öğeleri konusunda yeterli olmadığı, yeni baskılarında bunun düzeltilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dağdeviren İ. (2019), “Yabancılar Türkçe öğretiminde efsane türü metinlerden hareketle kültür aktarımının değerlendirilmesi” Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışma Gazi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı incelenmiş ve kitaplarda yer alan kültür unsurlarının yeterlilik düzeyleri değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda belli ölçütlere göre değerlendirilen iki kitabın da Türk kültürünü yansıttığı düşüncesine ulaşılmıştır. Ayrıca her iki kitabın da Türk dili öğretiminin yanında Türk kültürünü aktardığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Açıkgöz Sayid E. (2018), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı: (A1-A2 Düzeyi)” Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışmada her iki ders kitabının da incelenmesi sonucunda kültürel öğelerin dengeli dağılmadığı kitapta yer alan kültürel unsurların Türk kültürünü yeterince yansıtmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tatan Özgat O. (2018), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (A1-A2 Düzeyi)” Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışmada kültürel öge sayısı bakımından çok fazla unsura yer verilmesine rağmen kültürler arası etkileşimin gerçekleşmesine ve öğrencilerin hedef kültür ile kaynak

kültürlerini karşılaştırma yapmalarına yeterli imkân sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan G. (2016), “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 Ve C1 Seviyesi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi” Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışmada incelenen ders kitapları, içeriğinde yer alan metinler ve etkinlikler sayesinde yabancıların Türk kültürünü etkin bir şekilde kavramalarına yardımcı olurken Türk toplumuna uyum süreçlerinin hızlanmasını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ertuğrul M. (2015), “Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı” Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışmada Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları kültür aktarımı açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda her iki kitabın da Türk kültürünü yansıttığı tespit edilmiştir.

İşçi C. (2012) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Yeni Hitit Ders Kitabının Dört Temel Dil Becerisi ve Kültür Açısından İncelenmesi. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bu çalışmada, Türkçenin Yabancı Dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarından biri olan Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmiştir.

Keskin F. (2010), “Yetişkinlere Yönelik Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Yazınsal Metinlerle Kültür Aktarımı” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bu çalışmada Türkçe derslerinde kullanılan aynı zamanda kültürel aktarım araçlarından olan yazınsal metinlerin önemi sorgulanmıştır. İlk olarak Yeni Hitit Ders Kitapları, Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Türk Dünyası İçin Türkçe Ders Kitapları" adlı yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında kullanılan yazınsal metinler ve bu metinlerin türleri incelenmiştir. Ardından yazınsal metinlerden oluşan uygulama örnekleri hazırlanıp İstanbul Üniversitesi'nde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere uygulanmış ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Makaleler

Mutlu H. H. Ve Set G. (2020), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan C1 Seviye Ders Kitaplarındaki Kültür Unsurlarının İncelenmesi (Gazi Yabancılar İçin Türkçe – İstanbul Yabancılar İçin Türkçe)” adlı çalışmada incelenen ders kitaplarında özellikle sosyal yaşam alanına ait kültürel unsurlara yer verilmediği ya da çok az yerildiği dolayısıyla bu alanda kültür aktarımının yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bir diğer sonuç ise kültürel unsurların dengeli dağılmadığıdır.

Çiftçi E. (2019), “Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan “Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Türkçe” Kitabında Kültür Aktarımı” adlı bildirisinde incelenen kitabın kültür aktarımı konusunda yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tanrikulu L. Ve Çelik S. (2019), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Broşürlerin Kültür Aktarımında Kullanımı” adlı çalışmalarında broşürlerin Türkçenin yabancı olarak öğretiminde kültür aktarıma olan etkisi incelenmiştir. Ulaşılan sonuç, broşürlerin Türk kültürünü aktarmada oldukça başarılı ve zengin bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir. Otantik materyallerden olan broşürlerin kültür aktarımı amacıyla kullanımı ileri seviye olan C seviyelerinde kullanılmasının daha uygun olacağı ulaşılan bir diğer sonuçtur.

İşcan A. ve Yassıtay T. (2017), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi)” başlıklı bildiride incelenen ders kitaplarının Türk kültürünü öğrencilere farklı yünden sunan birçok ögenin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bayraktar S. (2015), “Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmada, kültürel unsurların aktarımına yeterli ve planlı bir şekilde yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kalenderoğlu İ. (2015), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Temel Düzey (A1, A2) Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı” başlıklı çalışmada Gazi Üniversitesi TÖMER, Yabancılar İçin Türkçe A1, A2 ve İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi, İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı, A1, A2 ders kitapları incelenmiştir. İncelenen ders kitaplarında özellikle temel düzeyde kültürel öğelere pek rastlanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçtan hareketle ünite veya bölüm sonlarında kültürel unsurların aktarıldığı bölümler ve köşeler oluşturulması önerisinde bulunulmuştur.

Kutlu A. (2014), “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Seviyesi)” başlıklı çalışmada incelenen kitabın değerlendirilmesi sonucunda kültürel öğelere yer verilmesine rağmen kültürel öğelerin daha fazla kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Okur A. ve Keskin F. (2013), “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği” başlıklı çalışmada değerlendirme sonucu olarak temel seviye kitaplarında kültürel öğelerden az yararlanıldığı tespit edilmiş, kültürel öğelerden daha fazla yararlanılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bölükbaş F. Ve Keskin F. (2010), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi” adlı çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi derslerinde kullanılan metinlerin kültür aktarımı açısından yeri ve önemi sorgulanmış ve sınıf içi uygulama örneklerine yer verilmiştir. Çalışmada metinlerin kültürler arası iletişimi sağlamada önemli bir işlevi olduğu ve kültür aktarımında önemli bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tüm G. ve Sarkmaz Ö. (2012), “Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri” adlı çalışmada Yeni Hitit 1, 2 ve 3 ders kitaplarındaki okuma metinlerini dil ve kültür ilişkisinden yola çıkarak ders kitaplarında kültür öğelerinin ne ölçüde yer aldığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda veriler, kültürel öğelerin ünitelere dengeli dağılmadığını göstermektedir.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yardımcı Okuma Kitabı; Anadolu Hikâyeleri

Hızla küreselleşen dünyada ülkeler arası iletişimin de artmasıyla birlikte yabancı dil öğretimi de her geçen gün önem kazanmaktadır. Türkçe tarihi belgelerle yaşı milattan önce 3 bin 500'lü yıllara kadar giden bir dildir. Bugün UNESCO'nun tespitleriyle çok geniş bir coğrafyada 220 milyon kişi Türkçe konuşmaktadır. Yaygın olarak kullanılan bir dilin yabancılar tarafından öğrenilmesi doğal bir olaydır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çok uzun bir geçmişe dayanmasa da son yıllarda alanda yapılan çalışmalar sayesinde gün geçtikçe daha fazla gelişen bir disiplin haline gelmektedir. Ancak günümüzde, alandaki eksiklikler henüz giderilmiş değildir. En büyük eksikliklerden biri Türkçe öğrenenlerin okuma becerisini geliştirecek ve ders

kitabına ek olarak kullanılabilecek öğrencinin seviyesine uygun hikâye kitaplardır. Yunus Emre Enstitüsü bu eksikliği gidermek amacıyla A1 ve A2 seviyesine uygun 5 kitaptan oluşan “Anadolu Hikâyeleri” adlı bir hikâye seti çıkarmıştır. Anadolu Hikâyeleri, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin okuma kitabı ihtiyacına cevap verirken aynı zamanda Türkçenin edebi söyleyişini ve Türk kültürünün zenginliğini de içinde barındırması açısından oldukça değerli bir hikâye setidir. Yunus Emre Enstitüsü, hazırlamış olduğu bu hikâye setinin amacını şu şekilde açıklamıştır: *“Dil öğreniminde önemli bir rolü olan kültürel etkileşimden, yer yer farklı kültürleri aktararak istifade eden, temelde Anadolu kültüründen beslenen “Anadolu Hikâyeleri”nin amacı, öğrencilerin dil seviyesini göz önünde bulundurarak, yabancı dil olarak Türkçeyi, kültürüyle birlikte ve edebî inceliğini muhafaza ederek öğretmektir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan hikâyelerde, öğrencilerin düşünce ve duygu dünyalarına da hitap edilerek öğrenmede etkin bir belirleyici olan merak unsuru canlı tutulmuş ve bu yolla öğrenmenin zevkli, kolay ve kalıcı olması hedeflenmiştir.”*

Setin ilk hikâyesi olan *Yılkı*, mekân olarak tarihi ve turistik bir yer olan Kapadokya’da geçmektedir. Hikâyenin başkahramanı olan Atilla’nın çocukluğuna dair bir anıyı hatırlaması anlatılmaktadır. Kapadokya’da bağbozumu festivali yapılacağı için heyecanlı olan Atilla festivaldeki eğlenceleri ve Kapadokya’nın atlarını düşünmekten uyuyamamaktadır. Tek istediği bir ata kendi başına binmesine izin vermeleridir. Heyecanla dedesiyle konuşmaya giden Atilla o gece dedesinden Türk atı olan Ahal Teke, Arap atı ve İngiliz atı ile ilgili birçok şey öğrenir. Ayrıca kurgunun içerisine Kapadokya’nın atları, Peri Bacaları ve balonlarla ilgili bilgiler merak unsuru kullanılarak yerleştirilmiştir.

İkinci hikâye olan *Bayramlık*, Türk kültürünün en önemli unsurlarından olan Ramazan Bayramını konu edinmektedir. Ramazan Bayramının Türk kültüründe, gelenek ve göreneklerin nasıl kutlandığı anlatılmaktadır. Bayramlıklar, kahvaltı masası, el öpme, mezarlık ziyaretleri, bayram harçlığı, bayramlaşma gibi Türk adetleri küçük bir çocuğun(Oğuzhan) gözünden anlatılmıştır. Bayramların önemi ve geleneksel Türk aile yapısı anlatılmıştır.

Üçüncü hikâye olan *Bir Bardak Çay*, Türk kültürünün olmazsa olmazı çayın bahçeden toplanıp bardaklarımıza gelme serüveni lise öğrencisi Gökçe’nin gözünden anlatılmaktadır. Mekân olarak Artvin’in bir dağ köyünde geçen hikâyede çay hasadının zorluğu ve hasada dair bilgiler anlatılmaktadır. Ayrıca Türk çayının dünyadaki diğer

çaylara göre neden daha doğal olduğu bilgisi de kurgu içerisinde öğrencileri rahatsız etmeyecek şekilde anlatılmaktadır. Hikâyenin geneline yayılmış olan bir konu ise aile içi sevgi ve hoşgörünün ön planda olmasıdır.

Dördüncü hikâye *Kırmızı Ayakkabılar*, mekân olarak Bursa'da geçmektedir. Hikâye, anlatıcısı olan Ayça'nın Nuray'ı karşılaması ile başlamaktadır. Bursa'yı gezen Ayça ve Nuray öncelikle Osman ve Orhan Gazi'nin türbelerini ziyaret ederler daha sonra ilk Türk tiyatro sahnesi olan Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu'na girerler. Ardından Bursa'nın meşhur ipekçiler ve ayakkabıcılar çarşısında alışveriş yaparlar. İskender Kebabı yerler. Hikâyede günlük yaşamda kullanılan iletişim ifadelerine ve Türklerin modern sanat anlayışından uzak olmadığına tiyatro tarihi anlatılarak yer verilmiştir.

Beşinci hikâye olan *Lâleye Sor* adlı hikâyede ise başkahramanlar İstanbul Üniversitesi Tarih bölümü öğrencilerinden Umay ve Alper ile Emirgan Korusu'nda bulunan iki lâledir. Hikâye Umay ve Alper'in Emirgan Korusu'nda buluşmasıyla başlar. Birlikte sınava çalışmak için buluşan iki arkadaşın sınav konuları Lâle Devri'dir. Büyük bir lâle şeklinin yanına oturarak birbirlerine Lâle Devri ile ilgili sorular sorarlar. Bu sırada kendi aralarında konuşan iki lâle de lâlenin tarihinden, nereden geldiğinden, Türk kültüründeki yerinden bahsederler. Hikâye bu iki diyalogun sırasıyla ilerlemesiyle devam eder. Anadolu Hikâyeleri setini önemli yapan bir diğer unsur da her hikâyenin sonunda Kelime, Anlama, Dil bilgisi ve Yazma gibi etkinlik bölümlerinin yer almasıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217). Bu çalışmada ilgili dokümanlar belirlenen amaçlar doğrultusunda incelenerek elde edilen veriler tablolarla gösterilmiş ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu çalışmada kullanılan materyal, Yunus Emre Enstitüsü tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı kaynak olarak A1 ve A2 seviyesinde kullanılmak üzere hazırlanan Anadolu Hikâyeleri adlı 5 kitaptan oluşan hikâye setidir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan yardımcı kaynaklardır. Çalışmanın örneklemini ise Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan 5 kitaptan oluşan Anadolu Hikâyeleri adlı hikâye setidir.

Tablo 1. Çalışma kapsamında incelenen yabancılar için Türkçe hikâye kitapları

Öğretim Seti	Kitabın Adı	Kitabın Seviyesi
Anadolu Hikâyeleri	Yılkı	A1-A2
	Bayramlık	A1-A2
	Bir Bardak Çay	A1-A2
	Kırmızı Ayakkabılar	A1-A2
	Lâleye Sor	A1-A2

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada örneklemini oluşturan Anadolu Hikâyeleri adlı hikâye setinden elde edilen veriler, nitel araştırma modeli olan doküman analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Veriler Okur ve Keskin (2013) tarafından kullanılan “Metinlere Yansıyan Kültürel Öge ve Alt Ögeler” ölçeğine göre tespit edilip yüzde oranları belirlenerek sayısallaştırılmıştır. Verilerin oranına göre Anadolu Hikâyeleri Seti kültür aktarımı açısından yorumlanmıştır.

Yabancılar için hazırlanan Anadolu Hikâyeleri Adlı kitaplardaki kültür unsuları verilerinin analizinde tasnifleme yöntemi kullanılmıştır. Tasnifleme sonucunda A1 ve A2 seviyesinde 5 ayrı hikâyeye ait kültürel aktarımlar değerlendirilerek tablo haline getirilmiştir.

Bu çalışmada tasnifleme yapılırken, Okur ve Keskin (2013) tarafından kullanılan “Metinlere Yansıyan Kültürel Öge ve Alt Ögeler” ölçeği esas alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı kaynak olarak kullanılmak üzere hazırlanan Anadolu Hikâyeleri adlı 5 ayrı hikâyeden oluşan okuma kitaplarından elde edilen bulgular sunulmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda Anadolu Hikâyeleri adlı okuma kitaplarında yer alan kültürel aktarım unsurları 5 kitap için de ayrı tablolar halinde tasniflenmiştir.

Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Yılkı Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı

Tablo 2. “Yılkı” Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Öge	KÜLTÜREL ÖGELERİN AKTARILIŞ ŞEKLİ	Sayfa
1a	Üzümler olgunlaştı.	7
1b	Elimi yüzümü yıkadım. Kahvaltı masasına oturdum. Bütün aile masadaydık.	15
1e	Söyle bakalım küçük adam!	17
1e	Boş ver evlat!	18
2a	Acaba yine Şükran Abla’yı seçmeyecekler ve o da çılgına dönecek mi?	7
2a	Atilla sen neden uyumadın?	9
2a	Atın sahibi dedemin arkadaşı Fahri Amca’ydı.	18
2c	Annem, babam, dedem bana izin verecekler mi?	8
2c	Dedemi öptüm ve yatağıma gittim.	14
2c	Kahvaltıdan sonra hep birlikte festival alanına gittik.	15
2e	Tezgâhlar hediyelik eşyalarla doluydu.	15
3b	Kalabalıkta birçok turist rehberi de vardı. Her biri durmadan “Peri Bacaları”nı anlattı.	17
3c	10 milyon yıl önce burada volkan patladı. Sonra o lavlar, yağmur ve fırtınalarla aşındı. Onların şekilleri zamanla bacalara benzedi. Eski insanlara göre, önceden onların içinde periler vardı. Bu yüzden adını “Peri Bacaları” koydular.	18
3d	O gece, dedem saatlerce atları anlattı. Sadece cinslerini öğrenmedim. Dedem bana, atların ruhunu da öğretti.	12

5c	O geceden sonra dualarımda hep şu cümle de oldu: “Allah’ım ne olur, çabuk büyüyeyim ve “Ahal Teke”nin memleketine gideyim!”	14
5e	Bir sonraki gün, Kapadokya’da “Bağ Bozumu Festivali” vardı.	7
5e	Bu yılki yarışmada Üzüm Güzeli kim olacak?	7
5e	İnsanlar şarkılar söyledi, dans etti, oyunlar oynadı, balonlara bindi.	16
5e	Jüri yılın üzüm güzelini seçti.	16
7	Kapadokya sokakları insanlarla doluydu.	7
7	Türkmenistan’da	12
7	Turistlerin çoğu, festivalden sonra “Peri Bacaları”na gitmek istedi.	16

Tablo 3. Anadolu Hikâyeleri Seti Yılkı Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları

Yılkı Hikâye Kitabı		
	<i>f</i>	%
1. Günlük Yaşam	7	22,5
2. Kişiler Arası İlişkiler	11	34,4
3. Değerler ve Eğitim	3	9,6
4. Edebiyat- Sanat ve Müzik	0	0
5. Gelenekler ve Folklor	5	16,1
6. Sosyal Yaşam	0	0
7. Coğrafya ve Mekân	4	12,9
TOPLAM	30	100

Setin ilk kitabı olan Yılkı adlı hikâye Atilla adlı bir karakterin 15 yıl öncesine ait bir anısı anlatılmaktadır. Hikâye, mekân olarak Türkiye’nin doğal güzelliklerinin yer aldığı Kapadokya’da geçmektedir. Kapadokya’da her yıl düzenlenen festivalleri ve Atilla’nın atlarla ilgili anılarını konu edinmektedir. Her yıl üzümler olgunlaştıktan sonra yapılan Bağ Bozumu Festivali’nin heyecanını yaşayan Atilla’nın gözünden festivalde yapılan yarışmalar, oyunlar, danslar; Kapadokya’nın simgesi haline gelen balonlar ilgi ve merak uyandıracak şekilde kurgulanmıştır. Hikâyede Kapadokya’daki doğal güzellikler merak duygusunu harekete geçirecek şekilde verilmekte ve atların Türk kültüründeki önemi vurgulanmaktadır. Hikâyede Türkler tarafından evcilleştirilen ilk at olan Türkmen atı olarak bilinen Ahal Teke atı anlatılmış ve Atilla’nın 10 yıl sonra Ahal Teke’nin memleketine Türkmenistan’a gitmesiyle hikâye sonlanmıştır. Aynı zamanda

hikâyede Türk aile yapısı dede-torun, anne, baba- çocuk ilişkisinin nasıl olduğu da sezdirilmiştir. Hikâyenin içeriği ile bağlantılı olarak kültürel unsurlar aktarılırken günlük yaşam, kişiler arası ilişkiler ve gelenekler ve folklor öğeleri daha ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra edebiyat- sanat ve müzik ve sosyal yaşam kültürel öğelerine yer verildiği saptanmıştır.

Tablo 4’e göre Anadolu Hikâyeleri Seti’nin Yılkı adlı hikâye kitabında günlük yaşama ait kültürel unsurların oranı %22,5; kişiler arası ilişkilere ait kültürel unsurların oranı %34,4; değerler ve eğitim konusuna ait kültürel unsurların oranı %9,6; gelenekler ve folklor kategorisine ait kültürel unsurların oranı 16,1; coğrafya ve mekân alanına ait kültürel unsurların oranının %12,9 olduğu görülmektedir. Edebiyat- sanat ve müzik alanına ve sosyal yaşam alanına ait kültürel unsura ise rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Bayramlık Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı

Tablo 4. Bayramlık Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Öğeler	KÜLTÜREL ÖGELERİN AKTARILIŞ ŞEKLİ	Sayfa
1a	Annem mutfakta bize sütlü börek yapıyor.	7
1a	Elindeki kahve fincanını masaya bırakıyor.	17
1a	Şeker mi istiyorsun, diyor...	22
1e	Yanımdaki amca bana yaşımı soruyor.	10
1e	Tezgâhta dünkü abla var.	15
1e	Hoş geldin küçük bey!	16
1e	Peki, teyze gibi mi?	17
1e	Yok evladım gerek yok, diyor.	22
1i	Annem, Barış Manço’nun, “Bugün bayram, erken kalkın çocuklar.” şarkısını söylüyor.	7
2a	Oğuzhan, bayramlıklarını neden hemen giydin?	9
2a	Miray ablam ve İnci ablam da bayramlıklarını giyiyorlar.	12
2b	-Günaydın anneciğim! -Günaydın canım oğlum!	7
2c	Önce annemle babam bayramlaşıyor. Sonra da hepimiz birbirimizle bayramlaşıyoruz.	12
2e	Bayramlaştıktan sonra baklava ve yaprak sarması ikram ediyorlar.	15

2e	Sen annene hediye mi alacaksın?	16
2f	Önce hep birlikte, yakınımızdaki akrabalarımızı ziyaret edeceğiz.	13
5a	Dün annemle birlikte ablalarım ve bana bayramlık kıyafetler aldık. Bir an önce bayram sabahı olsun ve ben onları giyeyim, diye dua ettim. Bayramlıklarımı yastığımın altına koydum ve uyudum.	8
5a	Bayramda dedeler ve amcalar çocuklara harçlık ve şeker veriyorlar.	11
5a	Kahvaltıdan sonra hep birlikte, dedemin ve ninemin mezarlarını ziyaret ediyoruz.	12
5c	Banyoda abdest alıyor. Sonra da bayram namazına gidecek.	8
5c	İlk defa bayram namazına gidiyorum.	9
5c	Ben babamla birlikte Ramazan ayında camiye birkaç kez geldim.	9
5c	Annem, babam, ablalarım dua ediyorlar ve mezardaki çiçekleri suluyorlar.	13
5c	Namazda imama uyacağız.	10
5e	Bugün bayram.	7
5g	Sonuçta, çocuk orucu diye bir şey var: Sadece yarım gün oruç tutuyoruz. İçimden bu da “çocuk namazı”, diyorum.	10
5g	Bayramın birinci günü mahallede sadece bakkallar açık...	15
6a	Yeni ayakkabılarımı giyiyorum.	9
6a	Dün annem burada mor bir elbise beğendi.	16

Tablo 5. Anadolu Hikâyeleri Seti Bayramlık Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları

Bayramlık Hikâye Kitabı		
	<i>f</i>	%
1. Günlük Yaşam	12	30,7
2. Kişiler Arası İlişkiler	11	28,2
3. Değerler ve Eğitim	0	0
4. Edebiyat- Sanat ve Müzik	0	0
5. Gelenekler ve Folklor	14	35,8
6. Sosyal Yaşam	2	5,1
7. Coğrafya ve Mekân	0	0
TOPLAM	39	100

Setin ikinci kitabı olan Bayramlık adlı hikâye Türk kültürünün önemli unsurlardan biri olan Ramazan Bayramını konu edinmektedir. Hikâye, Oğuzhan adlı bir çocuğun bayram günü heyecanı ile başlamaktadır. Hikâyede abdest almak, bayram

namazına gitmek, bayramlık kıyafetler, yastığın altına koyulan ayakkabı, camide insanlarla bayramlaşmak, el öpmek, harçlık- şeker vermek, bayram ziyaretleri, bayram ikramları, gibi bayrama ait birçok gelenek heyecan duygusuyla iç içe anlatılmaktadır. Türk kültüründe bir bayram gününün nasıl geçtiği, bayramda neler yapıldığı Oğuzhan'ın gözünden anlatılmıştır. Aile içi bayramlaşma, bayram sabahı kahvaltısı, mezar ziyaretleri, akraba ziyaretleri de seviyeye uygun şekilde kurgulanmıştır. Bir bayram gününün tüm ayrıntılarıyla anlatıldığı hikâyede ayrıca Oğuzhan'ın biriktirdiği bayram harçlıklarıyla annesine beğendiği elbiseyi almak için çabalaması ve elbiseyi alıp annesine hediye etmesi Türk kültüründeki hediyeleşmenin ve insanları mutlu etmenin önemini açıkça göstermektedir.

Bayramlık adlı hikâye; bayramın önemini, bayram heyecanını, hediyeleşmeyi Türk kültürüne uygun ve doğru bir şekilde yansıtmaktadır. Konu ile paralel olarak hikâyede en fazla yer alan unsurun gelenekler ve folklor olduğu görülmektedir. Günlük yaşam ve kişiler arası ilişkiler öğelerine de içerikle bağlantılı olarak sıkça yer verilmiştir.

Tablo 6'ya göre; Anadolu Hikâyeleri Seti'nin Bayramlık adlı hikâye kitabında günlük yaşama ait kültürel unsurların oranı %30,7; kişiler arası ilişkilere ait kültürel unsurların oranı %28,2; gelenekler ve folklor kategorisine ait kültürel unsurların oranı %35,8; sosyal yaşam alanına ait kültürel unsurların oranının %5,10 olduğu görülmektedir. Değerler ve eğitim konusuna, edebiyat- sanat ve müzik alanına ve coğrafya ve mekân alanına ait kültürel unsura ise rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Bir Bardak Çay Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı

Tablo 6. Bir Bardak Çay Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Ögeler	KÜLTÜREL ÖGELERİN AKTARILIŞ ŞEKLİ (Cümle İçerisinde)	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
1a	Bugün beyaz çay için tomurcuk toplayacağız.	11
1a	Bugün beyaz çay için tomurcuk toplayacağız.	19
1b	Turan yataktan hemen kalktı ve elini yüzünü yıkadı. Kahvaltı masasına geldi.	7
1b	Afiyet olsun.	8
1e	Kızım sen ne yapıyorsun?	11
1e	Gökçe, kalk güzel kızım!	19
1f	Birlikte kahvaltı hazırladılar.	7
1f	Beyaz çayı az sayıda insan içiyor: İmparatorlar gibi... bu yüzden diğer adı, “imparator çayı”ydı.	12
1f	Gökçe yemekten sonra çay demledi.	12
2a	Salih Bey’le Ayşe Hanım sabah altıda kalktılar.	7
2a	Önce Gökçe’ye sonra Turan’a seslendi.	7
2b	Afiyet olsun.	8
2e	Oradaki herkese çay ikram etti.	12
3a	Dünyanın başka hiçbir ülkesinde çay çiçeğinin üzerine kar yağmıyor. Yani çaydaki mikroplar, doğal yollarla ölmüyor. Bu yüzden onlar tarım ilacı kullanıyorlar. Oysa kar, buradaki çayın mikrobunu öldürüyor. Bu durum, Türk çayını doğal ve değerli yapıyor.	14
3b	Gökçe, lise son sınıf öğrencisiydi.	8
3b	Turan, sınavların nasıl geçti?	7
3d	-Salih Bey, biz çayı kaç ülkeye satıyoruz, biliyor musun? -Yaklaşık doksan ülkeye satıyoruz. Belçika, Japonya, Gana, Çin ve daha birçok ülke...	13
5h	Gökçe bütün gün çay bahçesindeydi.	9
5h	Çay makaslarını, çuvaları aldılar ve bahçeye indiler.	9
6a	Turan bahçedekilere yağmurluk getirdi.	16
6d	Bir haftadan beri okuldan sonra çay bahçesine gidiyor. Orada akşama kadar çay topluyor.	8
7	Ankara’ya ne zaman döneceksin?	7
7	Artvin’in bu sağ köyünde çay toplamak... daha güzel.	12

7	Yaklaşık doksan ülkeye satıyoruz. Belçika, Japonya, Gana, Çin ve daha birçok ülke.	13
7	Çayları, Türkiye'nin ve dünyanın her yerine ulaştı.	19

Tablo 7. Anadolu Hikâyeleri Seti Bir Bardak Çay Hikâyesinin Kültür Öğelerinin Oranları

Bir Bardak Çay Hikâye Kitabı		
	<i>f</i>	%
1. Günlük Yaşam	6	30
2. Kişiler Arası İlişkiler	6	30
3. Değerler ve Eğitim	5	25
4. Edebiyat- Sanat ve Müzik	0	0
5. Gelenekler ve Folklor	0	0
6. Sosyal Yaşam	0	0
7. Coğrafya ve Mekân	3	15
TOPLAM	20	100

Setin üçüncü kitabı olan Bir Bardak Çay adlı hikâye Artvin'in bir dağ köyünde çay bahçesi olan bir ailenin çay toplama sürecini konu edinmektedir. Hikâyede Salih Bey, Ayşe Hanım, oğulları Turan ve kızları Gökçe yer almaktadır. Daha çok Gökçe üzerinden anlatılan hikâyede çay hasadının zorluğu ve hasat sürecinin nasıl olduğu anlatılmaktadır. Bunun dışında hikâyenin arka planında, Türkiye'de yetişen çayların üzerine kış mevsiminde kar yağmasının ve çay yetiştirirken tarım ilacı kullanılmamasının Türk çayını doğal ve değerli yaptığı üzerinde durulmuştur. Kurgu içerisinde basit, sadece bir dille yerleştirilen bu bilgilerin yanı sıra çay türleri hakkında bilgiler de verilmiştir. Hikâyenin son kısmında ise çay toplamanın yorgunluğu ile bir bardak çay içmeden uyuyan Gökçe imparator çayı da denilen beyaz çayın sadece imparatorların içtiği bir çay türü olduğunu bilmektedir. Yorgunluktan uyuyakaldığı için çayı soğuyan Gökçe bir bardak çay içmeye vakti olsun diye imparator olmayı hayal etmektedir.

Hikâyede Türk çayını özel ve değerli yapan unsurlar kurgu içerisine yedirilmiştir. Ayrıca Türk aile yapısı, yardımlaşma, iş bölümü, sevgi ve hoşgörü gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır.

Tablo 8'e göre; Anadolu Hikâyeleri Seti'nin Bir Bardak Çay adlı hikâye kitabında günlük yaşama ait kültürel unsurların oranı %30; kişiler arası ilişkilere ait kültürel unsurların oranı %30; değerler ve eğitim konusuna ait kültürel unsurların oranı %25; coğrafya ve mekân alanına ait kültürel unsurların oranının %15 olduğu görülmektedir. Edebiyat- sanat ve müzik alanına, gelenekler ve folklor kategorisine ve sosyal yaşam alanına ait kültürel unsura ise rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Kırmızı Ayakkabılar Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı

Tablo 8. Kırmızı Ayakkabılar Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Ögeler	KÜLTÜREL ÖGELERİN AKTARILIŞ ŞEKLİ (Cümle İçerisinde)	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
1a	Bursa'nın "İskender Kebabı" çok güzel...	21
2a	Merhaba Nuray!	8
2a	Ayça benim üniversiteden arkadaşım.	9
2b	Merhaba Nuray!	8
2b	Alo, Ayça!	8
2b	Peki, görüşmek üzere.	9
2b	Hoşça kal!	9
2b	Kolay gelsin.	17
2b	Hoş geldiniz.	18
2b	Hoş bulduk.	18
2c	Anne	19
2c	Anneanne	19
2c	Kız kardeşimi düşünüyorum.	23
2e	Ben de onu Bursa'ya davet ettim.	9

2e	Çünkü o, benim misafirim.	22
3a	Çünkü hoşgörü, birlik ve beraberlik bu topraklarda hep vardı.	15
3c	Osman Gazi ve Orhan Gazi'nin türbelerini ziyaret edeceğiz.	10
3c	-Osmanlı Devleti'nde daha önce tiyatro sahnesi yok muydu? -Tabii ki vardı. Ama biliyorsun, Osmanlı Devleti'nde çok sayıda farklı kültürden insanlar bir aradaydı. Osmanlı Devleti hepsinin devleti, toprağı ve vataniydi.	14
3c	1879 yılında kurdu. Ahmet Vefik Paşa, o tarihte Bursa valisiydi.	14
4a	... masanın üzerindeki dergileri inceliyorum.	19
4c	-Irgandı Köprüsü, dünyadaki ilk sanat köprüsü.	12
4d	Saat kulesinin tam karşısında Ahmet Vefik Paşa Bursa Devlet Tiyatrosu var	13
4d	Bugün hangi oyunlar var?	13
5f	Hemen ayakkabılarımı giydim ve dans etmeye başladım.	19
6a	En güzel elbisemi giyiyorum.	8
6a	... ipekçiler ve ayakkabıcılar çarşısına gideceğiz.	10
6a	Ayça, ipek şallar, gömlekler, elbiseler arasında kayboluyor.	16
6a	Biraz sonra, elinde bir çift kırmızı ayakkabıyla aşağıya iniyor.	19
6d	Ayça fiyatı yüksek buluyor. Satıcı ile pazarlık ediyorlar.	17
7	Ben de onu Bursa'ya davet ettim fakat Ayça'nın altı aydır hiç fırsatı olmadı.	9
7	Onunla en son altı ay önce İstanbul'da görüştük.	9
7	Bugün Ayça'yı ilk önce Tophane'ye götüreceğim.	10
7	Yeşil Bursa Şeftali Diyarı	11
7	Irgandı Köprüsü	12
7	Biri Bulgaristan'da ve diğer ikisi İtalya'da.	13
7	Ahmet Vefik Paşa Bursa Devlet Tiyatrosu	13

Tablo 9. Anadolu Hikâyeleri Seti Kırmızı Ayakkabılar Hikâyesinin Kültür Ögelerinin Oranları

Kırmızı Ayakkabılar Hikâye Kitabı		
	<i>f</i>	%
1. Günlük Yaşam	4	9,5
2. Kişiler Arası İlişkiler	12	28,5
3. Değerler ve Eğitim	5	11,9
4. Edebiyat- Sanat ve Müzik	4	9,5
5. Gelenekler ve Folklor	1	2,3
6. Sosyal Yaşam	5	11,9
7. Coğrafya ve Mekân	11	26,1
TOPLAM	42	100

Setin dördüncü kitabı olan Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâye Bursa’da geçmektedir. Hikâye, hikâyenin anlatıcısı olan Nuray’ın üniversiteden arkadaşı olan Ayça’yı otogarda karşılaması ile başlamaktadır. Nuray ve Ayça buluştuktan sonra ilk olarak Tophane’ye giderek Osman Gazi ve Orhan Gazi Türbelerini ziyaret etmişlerdir. Ardından dünyadaki ilk sanat köprüsü olan Irgandı Köprüsüne gitmişlerdir. Gezi esnasında köprünün çok önemli bir kültür mirası olduğu da belirtilmiştir. Daha sonra ilk Türk tiyatro sahnesi olan Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu’nun önüne gelirler. Burada bu tiyatronun ne zaman kurulduğu, Ahmet Vefik Paşa’nın kim olduğu ve Osmanlı Devleti’nde daha önce tiyatro sahnesi olup olmadığı hakkında konuşurlar. Ayrıca Osmanlı Devleti’nde farklı kültürlerden insanların asırlar boyunca bir arada huzur içinde yaşadığı, Osmanlı Devleti’nde hoşgörülü bir anlayışın hâkim olduğu ifade edilmiştir. Hikâyenin devamında Nuray ve Ayça Bursa’nın meşhur ipekçiler ve ayakkabıcılar çarşısına gitmişler ve alışveriş yapmışlar ve İskender Kebabı yemişlerdir. Ayça’nın ayakkabıcılar çarşısından aldığı bir çift kırmızı ayakkabı Nuray’a duygusal bir hatırasını hatırlatmıştır.

İki arkadaşın şehir gezisinin anlatıldığı bu hikâyede telefon konuşması, selamlaşma, alışveriş ve pazarlık etme, hesap ödeme gibi günlük hayatta karşılaşılabilecek birçok unsura yer verilmiştir. Çeşitli iletişim unsurlarının yer alması hikâyede kişiler arası ilişkiler kültürel ögesini ve iki arkadaşın şehir gezisi yapması birçok tarihi ve sanatsal mekânı ziyaret etmeleri coğrafya ve mekân kültürel ögesini ön plana çıkarmıştır. Ayrıca Türklerin modern sanat anlayışından uzak olmadığını, modern

sanatın Türklerde de bir geçmişı olduğunu belirtmek için tiyatro sanatına da hikâyede yer verilmiştir.

Tablo 10'a göre; Anadolu Hikâyeleri Seti'nin Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâye kitabında günlük yaşama ait kültürel unsurların oranı %9,5; kişiler arası ilişkilere ait kültürel unsurların oranı %28,5; değerler ve eğitim konusuna ait kültürel unsurların oranı %11,9; edebiyat- sanat ve müzik alanına ait kültürel unsurların oranı %9,5; gelenekler ve folklor kategorisine ait kültürel unsurların oranı %2,3; sosyal yaşam alanına ait kültürel unsurların oranı %11,9; coğrafya ve mekân alanına ait kültürel unsurların oranının ise %26,1 olduğu görülmektedir.

Anadolu Hikâyeleri Hikâye Seti Lâleye Sor Adlı Kitaptaki Kültürel Öğelerin Kullanımı

Tablo 10. Lâleye Sor Kitabındaki Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Ögeler	KÜLTÜREL ÖGELERİN AKTARILIŞ ŞEKLİ (Cümle İçerisinde)	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
2a	Bugün, Umay ile Alper Emirgan Korusu'nda buluşacaklar.	8
2b	Merhaba Umay! Ben korudayım. Sen neredesin?	8
3a	Türk bayrağı	9
3a	Biz, Türlerin inancında ve yaşamında hep önemli olduk.	14
3b	Onlar, İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü'nde öğrenci.	8
3c	-Lâle Devri'nin devlet adamları kimlerdi? Lâle Devri, hangi tarihler arasındaydı? Önce bu konular bakalım. -Bunu biliyorum. III. Ahmet, Lâle Devri'nde padişahı. Damat İbrahim Paşa ise o devrin sadrazamıydı. Lâle Devri, 1718 ile 1730 yılları arasındaydı.	10
3c	Selçuklular bizi Anadolu'ya getirdi.	13
3c	Osmanlı Devleti zamanında gül değerliydi.	13
3d	Onlar, en çok Sultan Ahmet Camisi'ni, Ayasofya Müzesi'ni, Dolmabahçe Sarayı'nı, Galata Kulesi'ni, Adalar'ı, Kız Kulesi'ni ve Emirgan Korusu'nu ziyaret ediyorlar.	7
4a	Şairler bize şiirler yazdı.	14
4e	Ressamlar, gülün resimlerini yaptı.	13

4e	İnsanlar; vazı, fınan, takı, ayna gibi birçok eşyaya bizim şeklimizi verdiler.	14
5b	Ters lâle hakkında birçok efsane duydum. Bu efsanelerden biri Hz. İsa ile ilgiliydi.	18
5b	Hz. Muhammet'in torunu Hz. Hüseyin, Kerbela'da şehit oluyor.	18
5d	Ters lâle o günden beri Hz. Hüseyin'in yasını tutuyor. Anadolu'daki insanlar, gelinlerin başını kırmızı bir yazma ile örtüyorlar. Gelin ailesinin evinden ayrılıyor. Bu veda sırasında ise ağlıyor.	18
7	İstanbul, bu mevsimde daha da güzel oluyor.	7
7	Sultan Ahmet Camii	7
7	Ayasofya Müzesi	7
7	Dolmabahçe Sarayı	7
7	Emirgan Korusu	7
7	O da bizim soğanlarımızı Avusturya'ya götürmüş.	12
7	Süleymaniye Camisi'nin bahçesinde...	16
7	Onlar, Türkiye'nin doğusundaki Hakkâri'de yetişiyorlar.	17

Tablo 11. Anadolu Hikâyeleri Seti Lâleye Sor Hikâyesinin Kültür Ögelerinin Oranları

Lâleye Sor Hikâye Kitabı		
	<i>f</i>	%
1. Günlük Yaşam	0	0
2. Kişiler Arası İlişkiler	3	8,5
3. Değerler ve Eğitim	12	34,2
4. Edebiyat- Sanat ve Müzik	3	8,5
5. Gelenekler ve Folklor	3	8,5
6. Sosyal Yaşam	1	2,8
7. Coğrafya ve Mekân	13	37,1
TOPLAM	35	100

Setin beşinci ve son kitabı olan Lâleye Sor adlı hikâyede karakterler İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü'nde öğrenci olan Umay ve Alper ve Emirgan Korusu'nda kendi arasında konuşan iki lâledir. Hikâye Umay ve Alper'in tarih sınavına çalışmak için Emirgan Korusu'nda buluşmasıyla başlar. Sınav konuları ise Lâle Devri'dir. Emirgan Korusu'nda büyük bir lâle şeklinin yanına oturup çalışmaya başlarlar. Lâle Devri ile ilgili birbirlerine sorular sorup cevaplar verirler. Bu sırada kendi arasında

konuşan iki lâle; lâlenin tarihinden, nereden geldiğinden, Avrupa'daki yolculuğundan, Türk kültüründeki öneminden bahsederler. Hikâye, Umay ve Alper ile iki lâlenin kendi aralarında kurduğu diyaloglar ile ilerler. Hikâyenin son bölümünde insanların lâleleri duymadığı gibi lâlelerin de insanları duyamadığı anlaşılır. Hikâyede Türk kültüründe önemli bir yeri lâleye dair bilgiler yer almaktadır. Kültür etkileşiminin de etkisiyle lâlenin yalnızca Türk- Müslüman kültüründe değil Hristiyan kültüründe de önemli bir unsur olduğu kısa efsanelerle anlatılmaktadır. Lâle Devri hakkında verilen tarihi bilgiler ise öğreticilikten uzak merak unsurunu ön plana çıkaracak şekilde kurguya yedirilmiştir. Hikâyede içeriği ile bağlantılı olarak değerler ve eğitim alanına ait öğeler daha yoğun kullanılmıştır. Lâlenin Türk kültüründeki yeri ve kullanımı, Avrupa'daki yolculuğu, Osmanlı ve Selçuklu Devleti'ndeki gelişimi de kurgu içerisinde anlatıldığı için coğrafya ve mekân ögesi hikâyede en çok kullanılan öge olmuştur.

Tablo 12'ye göre; Anadolu Hikâyeleri Seti'nin Lâleye Sor adlı hikâye kitabında kişiler arası ilişkilere ait kültürel unsurların oranı %8,5; değerler ve eğitim konusuna ait kültürel unsurların oranı %34,2; edebiyat- sanat ve müzik alanına ait kültürel unsurların oranı %8,5; gelenekler ve folklor kategorisine ait kültürel unsurların oranı %8,5; sosyal yaşam alanına ait kültürel unsurların oranı %2,8; coğrafya ve mekân alanına ait kültürel unsurların oranının ise %37,1 olduğu görülmektedir. Günlük yaşama ait kültürel unsura ise rastlanmamıştır.

Tablo 12. Anadolu Hikâyeleri Hikâye Kitaplarının Kültürel Öğelerinin Dağılımı

	Yılkı	Bayramlık	Bir Bardak Çay	Kırmızı Ayakkabılar	Lâleye Sor	Toplam
Günlük Yaşam	<i>f</i> 7	<i>f</i> 12	<i>f</i> 6	<i>f</i> 4	<i>f</i> 0	<i>f</i> 29
Kişiler Arası İlişkiler	11	11	6	12	3	43
Değerler ve Eğitim	3	0	5	5	12	25
Edebiyat, Sanat ve Müzik	0	0	0	4	3	7
Gelenekler ve Folklor	5	14	0	1	3	23
Sosyal Yaşam	0	2	0	5	1	8
Coğrafya ve Mekân	4	0	3	11	13	31
Toplam	30	39	20	42	35	166

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı kaynak olarak kullanılan Anadolu Hikâyeleri adlı 5 hikâye kitabından oluşan sette toplam 166 kültürel ögenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Günlük yaşam konusuna ait 29, kişiler arası ilişkiler konusuna ait 43, değerler ve eğitim konusuna ait 25, edebiyat, sanat ve müzik konusuna ait 7, gelenekler ve folklor konusuna ait 23, sosyal yaşam konusuna ait 8, coğrafya ve mekân konusuna ait 31 kültürel unsur saptanmıştır.

Yılıkı adlı kitapta; günlük yaşama dair 7, kişiler arası ilişkilere dair 11, değerler ve eğitime dair 3, gelenekler ve folklorla dair 5, coğrafya ve mekâna dair 4 kültürel unsura yer verilirken edebiyat- sanat ve müzik ile sosyal yaşama dair bulguya rastlanmamıştır.

Bayramlık adlı kitapta; günlük yaşama dair 12, kişiler arası ilişkilere dair 11, gelenekler ve folklorla dair 14, sosyal yaşama dair 2 kültürel unsura yer verilirken değerler ve eğitim, edebiyat, sanat ve müzik ile coğrafya ve mekâna dair bulguya rastlanmamıştır.

Bir Bardak Çay adlı kitapta; günlük yaşama dair 6, kişiler arası ilişkilere dair 6, değerler ve eğitime dair 5, coğrafya ve mekâna dair 3 kültürel unsura yer verilirken edebiyat, sanat ve müzik, gelenekler ve folklor ile sosyal yaşam kültürel öğelerine dair bulguya rastlanmamıştır.

Kırmızı Ayakkabılar adlı kitapta; günlük yaşama dair 4, kişiler arası ilişkilere dair 12, değerler ve eğitime dair 5, edebiyat, sanat ve müziğe dair 4, gelenekler ve folklorla dair 1, sosyal yaşama dair 5, coğrafya ve mekâna dair 11 kültürel unsura yer verildiği görülmektedir.

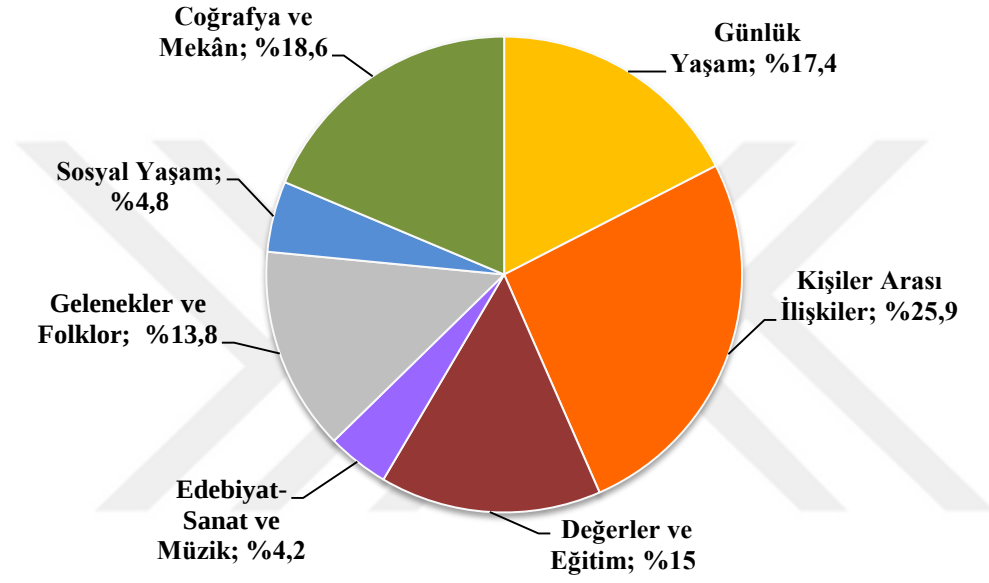
Lâleye Sor adlı kitapta; kişiler arası ilişkilere dair 3, değerler ve eğitime dair 12, edebiyat- sanat ve müziğe dair 3, gelenekler ve folklorla dair 3, sosyal yaşama dair 1 coğrafya ve mekâna dair 13 kültürel unsura yer verilirken günlük yaşama dair bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 13'ten de anlaşılabacağı gibi en fazla kültürel ögenin bulunduğu hikâye kitabının Kırmızı Ayakkabılar, en az kültürel unsurun bulunduğu hikâye kitabının ise Bir Bardak Çay adlı hikâye kitabı olduğu görülmektedir. Anadolu Hikâyeleri Seti olarak bütün olarak incelendiğinde bütün kültürel öğelerin kullanıldığı, beş hikâye

kültürel öğeleri barındırması açısından ayrı ayrı incelendiğinde ise her birinde hikâyenin de içeriği ile bağlantılı olarak farklı kültürel öğelerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Anadolu Hikâyeleri Setinde Yer Alan Kültürel Öğelerin Yüzdesel Dağılım Oranı

Yüzdesel dağılım Şekil 1’de gösterilmiştir:

Şekil 1. Yüzdesel Dağılım Grafiği

Kültürel unsurların yüzdesel dağılımı; günlük yaşam %17,4; kişiler arası ilişkiler %25,9; değerler ve eğitim %15; edebiyat, sanat ve müzik %4,2; gelenekler ve folklor %13,8; sosyal yaşam %4,8; coğrafya ve mekân %18,6 olarak saptanmıştır. Anadolu Hikâyeleri okuma kitaplarında yüzdesel olarak en fazla kültürel unsur kişiler arası ilişkiler (%25,9) konusunda en az ise edebiyat-sanat ve müzik (%4,2) ile sosyal yaşam (%4,8) konusunda olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Dil ve kültür birbirinden ayrı düşünölemeyecek iki kavramdır. Dil öğretimi için sadece bir dilin kelimelerinin ve dil bilgisi yapılarının öğretilmesi yeterli olmamaktadır. Dil öğretimi yapılırken hedef dilin içinde gelişen kültürün de öğretilmesi dil öğretiminin gerekliliklerinden biridir. Böylece hedef dili öğrenenlerin kültürlerarası iletişim yetileri gelişecek, kendi kültürleriyle hedef dilin kültürünün benzerliklerini ve farklılıklarını görme olanağı sağlayacak, dile karşı motivasyonunu sağlayacak ve kültürel farklılıklara hoşgörü geliştirmelerini sağlayacaktır.

Yabancı dil öğretimi sürecinde sınıf içi veya sınıf dışı kaynak olarak kullanılan en önemli yardımcı materyallerden biri hikâye kitaplarıdır. Hikâye kitaplarında kültür aktarımı nitelikli bir şekilde kurgulanmış olay ve karakterler üzerinden yapılmaktadır. Bu yüzden hikâye kitaplarında geçen olaylar ve karakterler kültürler arası farkındalığı oluşturacak ve kültürler arası iletişimsel becerileri geliştirecek şekilde kurgulanmalıdır.

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel unsurların önemine değinilmiştir. İncelenen kitaplarda bulunan kültürel unsurlar örnekleriyle birlikte sunulmuştur. Türkiye'deki TÖMER'ler başta olmak üzere Türkçeyi öğrenmek isteyen birçok öğrencinin kullandığı Yunus Emre Enstitüsü ait Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı kaynak olarak kullanılan Anadolu Hikâyeleri adlı hikâye seti, kültür aktarımı açısından Ek 1'de belirtilen ölçütler doğrultusunda incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

A1 ve A2 seviyelerine göre hazırlanan Anadolu Hikâyeleri Seti kültürel aktarım açısından incelediğinde hedef kültür olan Türk kültürüne dair birçok farklı ögeyi içerdiği, kültürel unsurları aktarmada başarılı olduğu fakat 5 ayrı hikâyeden oluşan sette her hikâye farklı kültürel ögeyi ön plana çıkardığı için dengeli bir dağılımın olmadığı görölmektedir.

Bu çalışmanın sonucuna benzer olarak Onur ve Keskin (2013) kültürel unsurlar açısından değerlendirdikleri çalışmada, temel seviye ders kitaplarında kültürel öğelerden daha az yararlanıldığı, orta seviye ders kitaplarında ise bu öğelere daha fazla yer verildiğini tespit etmişlerdir. Temel seviye kitaplarında kültürel öğelere çok fazla

yer verilmese de verilen kültürel öğelerin dengeli dağılıma sahip olması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Bayraktar (2015) Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı üzerinde yaptığı çalışmada, bu çalışmayla benzer olarak, temel seviye kitaplarında kültürel unsurların aktarımına yeterli ve planlı bir şekilde yer verilmediği aynı zamanda yaşamın bütününe yansıtmada eksiklikler bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kutlu (2014) bu çalışmayla benzer bir sonuca ulaştığı Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setini incelediği çalışmasında yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki kültürel unsurların seviyelere dengeli dağıtılmadığını bazı kültür öğelerin daha baskın olarak kullanılırken bazılarının az kullanıldığını bazılarının hiç yer verilmediğini belirtmiştir. Kültürel unsurların kitaplara dengeli bir şekilde dağılımına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmadan sonucundan farklı bir sonuç elde eden Yılmaz (2012) yabancılar için Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı Serisi ders kitaplarını kültür aktarımı açısından incelediği çalışmasında, Türk kültürüne ait öğelerin yeterince yer aldığı ve bu ders kitaplarının öğrencilere kültür aktarımının yapılmasında başarılı nitelikte olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak; İşcan ve Yassıtaş (2017), kültür aktarımı açısından inceledikleri Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (B1-B2 Düzeyi) ders kitaplarının öğrencilere Türk kültürünü farklı yönden tanıtan birçok ögenin yer aldığı ve ders kitaplarının Türk kültürünü başarılı bir şekilde aktarabilecek niteliğe sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bu çalışma ile benzer sonuca ulaşan Özgat Tatan (2018) Yediiklim Türkçe Öğretim Seti (A2- A2) ders kitaplarını karşılaştırdığı tez çalışmasında kültürel öğelerin dengeli dağılmadığı sayı bakımından hedef kültür ögesine çok fazla yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca kültürler arası etkileşimin gerçekleşmesine ve öğrencilerin hedef kültür ile kaynak kültürleri karşılaştırma yapmalarına yeterli imkân sağlanmadığı tespit edilmiştir.

Çiftçi (2019), Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan “Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Türkçe” Kitabında Kültür Aktarımı adlı çalışmasında kültürel unsurları belli ölçütlere göre değerlendirmiştir. Değerlendirme sonucunda kültürel

unsurların dengeli dağılmadığını gözlemlemiştir. İncelediği kitapta kültür aktarımının, sadece kültürel öğelere isim verme üzerinden şekillendiği, kitabın kültür aktarımını gerçekleştirmede yetersiz olduğu görüşüne ulaşmıştır. “Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Türkçe” kitabından ulaşılan verilerle bu çalışmanın veri sonuçları benzerdir.

Sever (2019), “Yeni Hitit Dil Öğretim Seti İle Yedi İklim Dil Öğretim Setinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından Karşılaştırılması” adlı çalışmasında incelediği ders kitaplarında kültür aktarımını sağlayacak unsurların setlerin seviyelerine göre eşit bir şekilde dağılım göstermediğini sonucuna ulaşmıştır. Hatta bazı kültürel öğelere hiç değinilmediğini tespit etmiştir. Ulaşılan sonuç bu çalışmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Ökten ve Kavanoz (2014) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı” adlı çalışmada kitaplarda sunulan Türk kültürüne ait öğelerin kültürlerarası öğrenmeyi desteklemede yetersiz kaldığı görüşüne ulaşmışlardır. İncelenen kitaplarda dilbilgisinin ve sözcük öğretiminin ön plana çıkarıldığı kültürler arası etkileşimi destekleyen etkinliklerin yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuç bu çalışmada ulaşılan sonuçla karşılaştırıldığında Türk kültürüne ait öğelerin az sayıda kullanılması açısından benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak Demir ve Açık (2011) Orhun, Hitit ve Gökkuşığı dil öğretim setlerini kültür aktarımı açısından incelediklerinde Orhun Dil Öğretim Seti’nde ortak değerleri vurgulamak adına gelenekler konusuna yer verilmesine rağmen etkinliklere çok az yer verildiği ve bize özgü değerlere yer verilirken ortak değerlerimizin göz ardı edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Hitit ve Gökkuşığı dil öğretim setlerinde ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından başarılı olduğunu tespit etmişlerdir.

Bu çalışmanın sonucuna benzer olarak Yılmaz ve Şeref’in (2013) Kaşgarlı Mahmut Türkçe öğretim setini kültür aktarımı açısından incelemişlerdir. Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan bu sette kültürel unsurların seviyelere göre dengeli bir dağılım göstermediği sonucuna ulaşmışlardır.

Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak Tanrıkulu ve Çelik (2019) Broşürlerin kültür aktarımında kullanımını inceledikleri çalışmada olumlu sonuçlara ulaşılmıştır.

Broşürlerin kültür aktarımında çok zengin içeriğe sahip olduğu ve kültür aktarımında başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın sonucu ile benzer sonuca ulaşan Gürsoy ve Güleç (2015), inceledikleri Gökkuşığı Türkçe Öğretim Setinde kültürel öğelerin dağılımının dengesiz olduğu, bazı öğelere az, bazılarına çok yer verildiği bazılarına ise hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Erdem, Gün, Karateke (2015), İleri Seviye İçin Hazırlanan İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretim Setinin kültür aktarımına yönelik inceledikleri çalışmada bu çalışmanın sonucundan farklı olarak incelenen kitabın kültürel varlığı aktarma açısından geniş bir içeriğe sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ileri seviye için hazırlanan kitaplarda temel seviyelere göre daha fazla kültürel öğeye rastlanıldığı belirtilmiştir.

Bu çalışmanın sonucuyla benzer sonuca ulaşan Açıkgöz (2018), tez çalışmasında incelediği ders kitabının yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen bireylere Türk kültürünü aktarmada başarı sağlayabilecek özelliklere sahip olsa da kitapta yer alan kültürel öğelerinin dengeli dağılmadığını tespit etmiştir.

Bu çalışmanın konusuyla benzer olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan okuma metinleri ve yardımcı okuma kitapları üzerine yüksek lisans çalışmasında Şimşek (2011), incelemiş olduğu ders kitaplarında evrensel kültür unsurlarını içeren metinlerin daha ön planda olduğunu belirtmiştir. Ayrıca ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinde Türk kültürüne ait unsurlar, Türk tarihi ve Türkiye ile ilgili bilgi ve tanıtımların az da olsa yer aldığını tespit etmiştir. Çalışmanın sonucunda yardımcı okuma kitaplarının alanının gereksinimlerini karşılayamayacak nitelikte ve sayıca olduğundan yardımcı okuma kitaplarının geliştirilmesi ve hazırlanması üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Mutlu ve Set (2019), yaptıkları çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan C1 seviye ders kitaplarını kültür unsurlarını barındırması açısından incelenmişlerdir. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe C1 ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1 seviye ders kitaplarının incelendiği çalışmada yoğun olarak atasözleri-deyimler ve edebiyat-sanat-müzik alanlarına ait kültür öğelerine yer

verilirken diğ er alanlar daha az kullanılmıştır. Bu durum kitaplarda yer alan kültürel ögelerin dengeli dağılmağı sonucuna ulaşılmasına sebep olmuştur. Ulaşılan sonuç bu çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Kitaplarda yer alan kültürel unsurlar her seviyede dengeli bir dağılıma sahip olmalıdır.

Konu olarak bu çalışma ile benzer olan Kılıç (2019), Türkçeye Yolculuk B1-B2 ve Altay Türkçe  ğreniyorum B1- B2 ders kitaplarını kültürel ögeler açısından incelemiş, karşılaştırmış ve değerlendirmiştir. Kitaplardan Türk kültür ögelerine fazla yer verildiği yabancı ve ortak kültür ögelerine az yer verildiği ya da hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan ulaşılan bir diğer sonuç ise Türk kültür ögelerinin fazlaca yer aldığı ders kitaplarında bu ögelerin dağılımının dengeli olmadığıdır. Ulaşılan sonuç bu çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç

Bu çalışmada Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan A1- A2 seviyelerindeki Anadolu Hikâyeleri adlı 5 hikâyeden oluşan setin değerlendirilmesi ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelediğimiz hikâyeler Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırlanmış yardımcı okuma kitaplarıdır. Anadolu Hikâyeleri, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yardımcı okuma kitabı ihtiyacına cevap vermek, Türkçenin edebî söyleyişini hikâye türünün unsurlarıyla ve Anadolu kültürünün zenginliğini birleştirmek amacıyla hazırlanmış 5 hikâye kitabından oluşmaktadır. Buradan hareketle Türkçe öğrenmek isteyen öğrenciler için hazırlanmış bu hikâyelerde toplam 166 kültür ögesine rastlanmıştır. Bunlardan 29 tanesi günlük yaşam, 43 tanesi kişiler arası ilişkiler, 25 tanesi değerler ve eğitim, 7 tanesi edebiyat- sanat ve müzik, 23 tanesi gelenekler ve folklor, 8 tanesi sosyal yaşam, 31 tanesi coğrafya ve mekân kategorisine aittir.

Hikâyeler ayrı ayrı incelendiğinde Yılkı adlı hikâyede 30, Bayramlık adlı hikâyede 39, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 20, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 42, Lâleye Sor adlı hikâyede ise 35 kültür ögesi tespit edilmiştir.

Anadolu Hikâyeleri Setine günlük yaşam konusunda kullanılan kültürel ögeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 7, Bayramlık adlı hikâyede 12, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 6, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 4, Lâleye Sor adlı hikâyede 0 kez kullanılmıştır. Bu sonuca göre günlük yaşam ile ilgili en fazla kültürel ögenin Bayramlık adlı hikâyede yer aldığı görülürken Lâleye Sor adlı hikâyede günlük yaşam ile ilgili kültürel ögeye rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Setine kişiler arası ilişkiler konusunda kullanılan kültürel ögeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 11, Bayramlık adlı hikâyede 11, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 6, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 12, Lâleye Sor adlı hikâyede 3 kez kullanılmıştır. Bu sonuca göre kişiler arası ilişkilere dair en fazla kültürel ögenin Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede en az kültüre ögenin ise Lâleye Sor adlı hikâyede kullanıldığı görülmektedir.

Anadolu Hikâyeleri Setine değerler ve eğitim konusunda kullanılan kültürel öğeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 3, Bayramlık adlı hikâyede 0, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 5, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 5, Lâleye Sor adlı hikâyede 12 kez kullanılmıştır. Bu sonuca göre değerler ve eğitime dair en fazla kültürel ögenin Lâleye Sor adlı hikâyede yer aldığı görülürken Bayramlık adlı hikâyede değerler ve eğitim ile ilgili kültürel öğeye rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Setine edebiyat- sanat ve müzik konusunda kullanılan kültürel öğeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 0, Bayramlık adlı hikâyede 0, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 0, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 4, Lâleye Sor adlı hikâyede 3 kez kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre edebiyat, sanat ve müzik konusuna dair en fazla kültürel ögenin Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede yer aldığı görülürken Yılkı, Bayramlık ve Bir Bardak Çay adlı hikâyelerde edebiyat, sanat ve müzik konusu ile ilgili kültürel öğeye rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Setine gelenekler ve folklor konusunda kullanılan kültürel öğeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 5, Bayramlık adlı hikâyede 14, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 0, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 1, Lâleye Sor adlı hikâyede 3 kez kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre gelenekler ve folklor konusuna dair en fazla kültürel ögenin Bayramlık adlı hikâyede yer aldığı görülürken Bir Bardak Çay adlı hikâyede gelenekler ve folklor konusu ile ilgili kültürel öğeye rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyelerin Setine sosyal yaşam konusunda kullanılan kültürel öğeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 0, Bayramlık adlı hikâyede 2, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 0, Kırmızı Ayakkabılar adlı kitapta 5, Lâleye Sor adlı kitapta 1 kez kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre sosyal yaşam konusuna dair en fazla kültürel ögenin Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede yer aldığı görülürken Yılkı ve Bir Bardak Çay adlı hikâyelerde sosyal yaşam konusu ile ilgili kültürel öğeye rastlanmamıştır.

Anadolu Hikâyeleri Setine coğrafya ve mekân konusunda kullanılan kültürel öğeler açısından bakıldığında Yılkı adlı hikâyede 4, Bayramlık adlı hikâyede 0, Bir Bardak Çay adlı hikâyede 3, Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâyede 11, Lâleye Sor adlı hikâyede 13 kez kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre coğrafya ve mekân konusuna dair en fazla kültürel ögenin Lâleye Sor adlı hikâyede yer aldığı görülürken

Bayramlık adlı hikâyede coğrafya ve mekân konusu ile ilgili kültürel ögeye rastlanmamıştır.

Araştırmamızın sonucunda 5 kitaptan oluşan Anadolu Hikâyeleri Setinde kültür aktarımını sağlayacak unsurların kitaplara eşit bir şekilde dağılım göstermediği hatta kitaplarda bazı kültür öğelerine hiç değinilmediği görülmüştür. Anadolu Hikâyeleri setinde kültür öğelerinin dağılımı açısından bakıldığında en fazla kültür ögesinin Kırmızı Ayakkabılar adlı hikâye kitabında olduğu görülmektedir. Fakat buna rağmen Kırmızı Ayakkabılar adlı kitapta kültür öğelerinin dengeli dağılmadığı bazılarının çok az yer aldığı ve bazı alt öğelerin ise hiç yer almadığı görülmektedir. Örneğin kişiler arası ilişkiler konusuna dair 12 kültür ögesi yer alırken gelenekler ve folklor konusuna dair 1 kültür ögesi yer almaktadır. Diğer 4 hikâyede de aynı durum söz konusudur; bazı kültür öğeleri yoğun olarak yer alırken bazıları çok az kullanılmış hatta kullanılmamış olan kültür öğelerinin de olduğu görülmektedir.

A1- A2 seviyelerinde kültür öğelerinin az sayıda kullanılması kabul edilebilir bir durumdur fakat kullanılan kültürel öğelerin kitabın geneline dengeli dağılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucu olarak, Anadolu Hikâyeleri Seti, A1- A2 seviyesinde kültürel öğelerin dengesiz dağılması dışında 5 kitabın içeriğinin farklı olması, Türk kültürünü ve yaşayışını doğru ve özenli bir şekilde örnekleyen kurgulara yer verilmesini sağlamıştır. Bu da kitapların Türk kültürünün aktarımı konusunda geniş bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum Anadolu Hikâyeleri Setinin, Türkçe öğrenenlere Türk kültürünü aktarmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Anadolu Hikâyeleri setinde yer alan hikâyelerde cümlelerin sade ve anlaşılır, A1- A2 seviyesine uygun şekilde kullanıldığı görülmektedir. Hikâyelerde basit sözcüklerle kısa cümlelerin oluşturulması hikâyelerin öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılmasını sağlarken aynı zamanda okumayı da kolaylaştırıcı bir etki göstermektedir.

Yardımcı kaynak olarak hem ders içinde hem ders dışında kullanılabilen Anadolu Hikâyeleri seti; dili, anlatımı ve içeriğiyle A1- A2 seviyesinde ders kitaplarını destekler niteliktedir. Bu yönüyle hem öğrenci hem de öğretici açısından faydalı bir yardımcı kaynak olduğu görülmektedir.

Öneriler

Anadolu Hikâyeleri Seti (A1- A2 Düzeyi) hikâye kitaplarını incelediğimizde ulaştığımız sonuçlardan yola çıkarak önemli olarak gördüğümüz eksikleri tamamlamaya yönelik bazı öneriler şunlardır:

1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırlanan hikâye kitaplarında yer alacak konularda kültürel unsurların dağılımının dengeli olmasına özen gösterilmelidir.
2. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırlanan yardımcı okuma kitaplarında öğrencilerin hedef kültürle farklı kültürel değerleri karşılaştırma imkânı bulması sağlanmalıdır.
3. Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı en önemli unsurlardan biridir. Bundan dolayı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırlanacak kitaplarda kültürel unsurların seviyelere göre düzenli ve planlı bir şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir.
4. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin ulaşabileceği ders dışı materyallerin çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Derslerde kullanılan ders kitaplarına ek olarak öğrencinin ders dışında da kullanabileceği, Türkçenin edebî söyleyişini yansıtan, Türk kültürünü örnekleyen yardımcı okuma kitaplarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda yardımcı okuma kitapları hazırlanmalıdır.
5. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında okuma alışkanlıklarının geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalı. Özellikle öğreticilerin, öğrenenleri yardımcı okuma kitapları hakkında bilgilendirmesi, okumaya yönlmesi önem arz etmektedir.
6. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan yardımcı okuma kitapları, konu ve içerik olarak öğrenen kişinin bulunduğu gelişim seviyesine uygun olarak hazırlanmalıdır.
7. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı konulu çalışmalarda daha etkili sonuçlara ulaşabilmek adına bundan sonraki çalışmalarda “Metinlere Yansıyan Kültürel Öge ve Alt Ögeler” ölçeği geliştirilerek kullanılmalıdır.

8. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı kaynak olarak kullanılan hikâye kitaplarının öğrenci üzerindeki etkisini daha net görebilmek adına bu çalışma ile benzer konuda hazırlanan çalışmaların uygulamalı olarak hazırlanması daha faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, E. S. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni hitit yabancılar için türkçe ders kitabı (A1 ve A2 Düzeyi)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı, Tokat.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). *Yabancılar Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı*. Dil Dergisi, 147, 63-86.
- Arslan, M. ve Gürdal, A. (2012). *Yabancılar görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi*. Kastamonu Education Journal, 20(1), 255-270.
- Bayraktar, S. (2015). *Yeni hitit 1 yabancılar için türkçe ders kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi, 2015 Kış (2): 7-23.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi*. Turkish Studies, 5(4), 221-235. DOI: 10.7827
- Byram, M. ve Grundy, P. (2002). *Content and culture in language teaching*. GB: Short Run Press.
- Cortazzi, M. ve Lixian, J. (1999). *Cultural mirrors', Culture in Second Language Teaching and Learning*. Ed. by. Eli Hinkel, Cambridge, Cambridge University Press, pp. 196-219.
- Cheung, C. (2001). *The Use of Popular Culture as a Stimulus to Motivate Secondary Students English Learning in Hong Kong*. ELT Journal 55(1): 56
- Çiftçi, E. (2019, Ekim). *Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan "yabancı uyruklu öğrenciler için Türkçe" kitabında kültür aktarımı*. XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu'nda sunuldu, Samsun.
- Dağdeviren, İ. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde efsane türü metinlerden hareketle kültür aktarımının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları

- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi*, 3.bs., Ankara: Pagem Yayıncılık.
- Doğan, G. (2016). *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 Ve C1 Seviyesi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, M. D., Gün, M. ve Karateke, B. (2015). *İleri seviye için hazırlanan istanbul yabancılar türkçe öğretim setinin kültür aktarımı açısından incelenmesi*. International Journal of Language Academy 3(1)
- Erişkon, B. (1996). *Yabancı dil olarak Almanca ders kitaplarında ülke bilgisi ve kültür aktarımı*. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertuğrul, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan kitaplarda kültür aktarımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gün, M., ve Şimşek, R. (2017). *Analyzing of story books used in turkish teaching to foreigners: A1-A2 story books of Yunus Emre institute Sample*. International Journal of Languages' Education and Teaching, 5(3), 502-517.
- Günay, D. (1995) *Roman çözümlemesine toplum-dilbilimsel bir yaklaşım*. Dil Dergisi, 35: 5-24.
- Gürsoy, S. ve Güleç, İ. (2015, 14-15 Mayıs). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: Gökkuşuğu Türkçe Öğretim Seti Temel Seviye Örneği*. IV. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunuldu, Sakarya.
- İşcan A, Yassıtış T (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (b1-b2 düzeyi)*. Aydın, Türkiye, Kasım 47-66.
- İşci, C. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan "Yeni Hitit" ders kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Jiang, W. (2000). *The relationship between culture and language*. ELT Journal, C. 54, S.4, ss.328-334.
- Kalenderoğlu, İ. (2015). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan temel düzey (A1, A2) ders kitaplarında kültür aktarımı*. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi, 4,12; 73-83
- Kavanoz, S. ve Ökten, C. E. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı*. Turkish Studies, 9(3), 845-862.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kılıç, F. (2019). *Kültürel öğeler açısından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynak incelemesi: Türkçeye yolculuk b1-b2 ve altay Türkçe Öğreniyorum b1-b2 örnekler*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Kırbaş, H. (2010). *Verimli ders çalışma teknikleri ve ÖSS*. www.sosyalcim.org/sunular/verimli-ders-calisma-oss.pss. adresinden alınmıştır.
- Kutlu, A. (2014). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: gazi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği (b1-b2 seviyesi)*. Kastamonu Üniversitesi. Kastamonu Eğitim Dergisi 23 (2): 697-710.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford, Oxford University Press.
- Mutlu, H. H. ve Set, G. (2020). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan C1 Seviye Ders Kitaplarındaki Kültür Unsurlarının İncelenmesi (Gazi Yabancılar İçin Türkçe – İstanbul Yabancılar İçin Türkçe)*. Dil Dergisi 171/1: 91-107
- Okur, A. ve Keskin, F. (2013). *Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği*, International Journal of Social Science Volume 6 Issue 2, p. 1619-1640
- Ozil, Ş. (1991). *Dil ve kültür çağdaş kültürümüz, olgular, sorunlar*. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, İstanbul, Cem Yayınevi.

- Ökten, C. E. ve Kavanoz, S. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı*. Turkish Studies, 9(3), 845-862. DOI: 10.7827/TurkishStudies.6173
- Ördek F. (2020). *Yabancılar için Türkçe İstanbul (Istanbul Turkish for Foreigners Course Book) ve Yedi İklim orta seviye ders kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özbay, M. (2002). “Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi”, Türk Dili, 602, 112-120.
- Özüdoğru, M. ve Dikman, H. (2014). *Anadil edinimi ve yabancı dil öğrenim kuramları*. Ankara: Anı.
- Pardede, P. (2011). *Using short stories to teach language skills*. Journal of English Teaching, 1 (1), 14-27.
- Sever, P. (2019). *Yeni hitit dil öğretim seti ile yedi iklim dil öğretim setinin türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Şengül, M. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal kullanımı*. A. Şahin (Editör). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (s.227-249). Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tanrıkulu, L. Ve Çelik, S. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Broşürlerin Kültür Aktarımında Kullanımı*. Alman Dili Ve Kültürü Araştırmaları Dergisi, 1;2, 62-73.
- Tatan Özgat, O. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (A1-A2 Düzeyi)*.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Tapan, N. (1995). *Yabancı dil olarak almanca öğretiminde yeni bir yöneliş: kültürlerarası-bildirişim-odaklı yaklaşım*. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, IX, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, s.149-167.

Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). *Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 43, 448-459.

Türk Dil Kurumu (2011). *Güncel Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu

Ülker, N. (2007). *'Hitit Ders Kitapları' örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirci bir bakış*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, F. (2012). *Cultural transmission through teaching turkish as a foreign language course books*. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic, 7(3), 2751-2759.

Yılmaz, İ. ve Şeref, İ. (2013). *Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış Kaşgarlı Mahmut Türkçe öğretim seti'nde kültür aktarımı*. Turkish Studies, 8(4), 1479-1498.

Yunus Emre Enstitüsü (2019). *Anadolu Hikâyeleri*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü.

EKLER

Ek 1. Kültürel Ögeler Tablosu

Alt öge	1.GÜNLÜK YAŞAM	2.KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER	3.DEĞERLER VE EĞİTİM	4.EDEBİYAT- SANAT VE MÜZİK	5.GELENEKLER VE FOLKLOR	6. SOSYAL YAŞAM	7.COĞRAFYA VE MEKÂN
a	Yiyecek-içecek	Kişiler	Değerler	Edebiyat	Özel günler ve Gelenekler	Moda	
b	Yemek Zamanları, Sofra Âdabı	Selamlaşma ifade ve davranışları	Eğitim	Müzik	Sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler	Yasaklar	
c	Resmi tatilleri-çalışma zamanları	Aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklar arası ilişkiler	Dil ve Tarih Bilinci/Sevgisi	Sanat	Dini kurallara dayalı davranışlar	Alkış ve güzel hareketler	
d	Boş zaman etkinlikleri, hobileri,	Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler	Diğerleri	Gösteri sanatları	Doğum, evlilik gelenekleri	Diğerleri	
e	Karşılıklı konuşmalarda yaşa, cinsiyete, yakınlık derecesine, sosyal statüye, resmîyete göre kullanılacak sözler ve kalıplar	Konuk etme-ikram ve hediyeler		El sanatları geleneği	Festivaller, törenler, kutlamalar		Yer (iller ve/veya diğer yerleşim yerleri)
f	Yeme ve içme alışkanlıkları	Diğerleri		Diğerleri	Danslar		
g	Oyunlar				Toplumsal uygulamalar, ritüeller, bâtıl inançlar		
h	Spor				Halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar		
i	Müzik				Diğerleri		

